

ใบรับรองปัญหาพิเศษ
ภาควิชาบริหารธุรกิจเกษตร
คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เรื่อง

การกำหนดราคาจำหน่ายโครงการรับจำนำข้าวเปลือกของรัฐบาล
Guarantee Price Setting Under Government Paddy Mortgage Project

ของ

นางสาวพรรณนิภา รุ่งเรืองสาร

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตร
วท.บ. (บริหารธุรกิจเกษตร)
เมื่อวันที่ 21 มีนาคม พ.ศ. 2546

อาจารย์ที่ปรึกษาปัญหาพิเศษ

ชัวร์ เมฆ ๒, ๒๑ / ๓-๓ / ๔๖
(ดร. ชำรงค์ เมฆโหรา)

กรรมการปัญหาพิเศษ

W 3, 21 3-๓ ๔๖
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิรัช กระแสร์จันทร์)

หัวหน้าภาควิชาฯ

Chit Mz, 21 / 3 / 46
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อภิสิทธิ์ แก้วฉา)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปัญหาพิเศษ

เรื่อง

การกำหนดราคาจำนำโครงการรับจำนำข้าวเปลือกของรัฐบาล
Guarantee Price Setting Under Government Paddy Mortgage Project

T097461

โดย

นางสาวพรรณนิภา รุ่งเรืองสาร

เสนอ

ภาควิชาบริหารธุรกิจเกษตร

คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (บริหารธุรกิจเกษตร)

ปพ.
พ ๒๖๓๗

พ.ศ. 2546

๒๕๔๖

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
เลขทะเบียน..... ๐๗๔๖๑.....
วันที่..... ๐๖/๐๖/๒๕๔๖.....
วันเดือนปี.....

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง: การกำหนดราคาจำหน่ายโครงการรับจำนำข้าวเปลือกของรัฐบาล

โดย: นางสาวพรรณนิภา รุ่งเรืองสาร

ชื่อปริญญา: วิทยาศาสตรบัณฑิต (บริหารธุรกิจเกษตร)

สาขาวิชาเอก: บริหารธุรกิจเกษตร

อาจารย์ที่ปรึกษาปัญหาพิเศษ: สุภากร เมฆโหรา,/...../46

(ธำรงค์ เมฆโหรา)

มาตรการการรับจำนำข้าวเปลือก เริ่มปฏิบัติมาตั้งแต่ฤดูกาลเพาะปลูกข้าวนาปี 2528/29 จนถึงปัจจุบัน โดยมีหลักการเพื่อชะลอมิให้ข้าวเปลือกออกสู่ท้องตลาดเป็นจำนวนมากในช่วงต้นฤดูกาลเก็บเกี่ยวและแก้ปัญหาด้านราคาข้าวที่มีราคาต่ำให้สูงขึ้น ในการดำเนินนโยบายรับจำนำข้าวเปลือก รัฐบาลได้กำหนดราคาประกันไว้ แต่การตั้งราคาประกันข้าวนี้ไม่เป็นที่แน่ชัดว่า รัฐบาลมีหลักเกณฑ์ใดมาพิจารณา ดังนั้นผู้วิจัยได้ศึกษาด้วยการนำเครื่องมือการวิเคราะห์เชิงปริมาณมาช่วยในการทำนายและกำหนดราคาจำหน่ายข้าวเปลือก ปีการเพาะปลูก 2544/45 และวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น และนำผลการวิเคราะห์ที่ได้มาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดราคาประกันข้าวให้เหมาะสมในโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปีต่อไป

ในการศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการกำหนดราคาจำหน่ายข้าวเปลือกของโครงการรับจำนำข้าวเปลือก ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการประกันราคาข้าวของรัฐบาล ในปีการเพาะปลูก 2544/45 และเสนอแนะแนวทางการกำหนดราคาประกันข้าวที่เหมาะสมสำหรับปีการเพาะปลูก 2545/46 โดยใช้เทคนิคการพยากรณ์การทำให้เรียบแบบเอกซ์โพเนนเชียลอย่างง่าย การทำให้เรียบแบบเอกซ์โพเนนเชียลทวิของโฮลท์ และการทำให้เรียบแบบเอกซ์โพเนนเชียลซ้ำสามครั้ง และตัดสินใจเลือกผลลัพธ์จากค่าเฉลี่ยความผิดพลาดกำลังสองที่น้อยที่สุด โดยใช้ข้อมูลราคาในตลาดโลก ซึ่งเกิดจากสมดุระหว่างอุปสงค์และอุปทานในแต่ละช่วงเวลา

ผลการศึกษา พบว่า สำหรับปีการเพาะปลูก 2544/45 ค่าพยากรณ์ของราคาฟาร์มจากการคำนวณ โดยเฉลี่ยมีค่าเท่ากับ 4,104.86 บาท และราคาฟาร์มที่เกษตรกรได้รับจริง จากตลาดกลางค้าข้าวที่ได้รับอิทธิพลน้อยจากโครงการรับจำนำข้าวเปลือก โดยเฉลี่ยมีค่าเท่ากับ 3,986.81 บาท แสดงให้เห็นว่าราคาข้าวเปลือกที่ได้จากการพยากรณ์มีค่าไม่ต่างกับราคาข้าวเปลือกที่เกษตรกรขายได้ และราคาทั้งสองนี้มีค่าต่ำกว่าราคาที่รัฐบาลรับจำนำ ผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการ คือ เกษตรกรส่วนใหญ่เข้าร่วมโครงการ มีการจำนำข้าวแล้วมิได้มีการไถ่ถอน ทำให้รัฐบาลต้องสูญเสีย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

งบประมาณเป็นจำนวนมากในด้านค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เช่น ค่าเช่าโรงสี เป็นต้น และเกิดปัญหาในเรื่องของการระบายข้าว ผลการพยากรณ์ที่ได้ ถ้านำมาใช้ในโครงการรับจำนำข้าวเปลือกก็จะทำให้ราคาข้าวสูงขึ้นและสูงกว่าราคาที่เคยตรกรขายได้ เพื่อแก้ปัญหาด้านราคาข้าวที่มีราคาต่ำให้สูงขึ้น ซึ่งผลการพยากรณ์ราคาข้าวที่ได้มีความน่าเชื่อถือพอสมควร และหากนำมาพยากรณ์ราคาข้าว สำหรับปีการเพาะปลูก 2545/46 พบว่าค่าพยากรณ์ของราคาฟาร์มจากการคำนวณ โดยเฉลี่ยมีค่าเท่ากับ 4,798.16 บาท ดังนั้นรัฐบาลควรมีหลักเกณฑ์ที่แน่นอนในการกำหนดราคาจำนำข้าวของโครงการรับจำนำข้าวเปลือก ซึ่งอาจใช้วิธีเทคนิคการพยากรณ์ตามที่ได้วิเคราะห์มาแล้ว เพื่อให้ได้ราคารับจำนำที่เหมาะสม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำนิยม

การศึกษาปัญหาพิเศษฉบับนี้ ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณ ดร. ชำรงค์ เมฆโหรา อาจารย์ที่ปรึกษาปัญหาพิเศษ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิรัช กระแสร์ฉัตร กรรมการปัญหาพิเศษ ที่กรุณาให้คำปรึกษาและคำแนะนำในการจัดทำ ตลอดจนตรวจทานแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ให้ถูกต้องและมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น รวมทั้งขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ในภาคบริหารธุรกิจเกษตรทุกท่าน ที่ได้อบรมและให้วิชาความรู้ตลอดระยะเวลาที่ทำการศึกษาในสถาบันการศึกษาแห่งนี้

ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ที่ได้ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการศึกษาปัญหาพิเศษฉบับนี้ และขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่ห้องคอมพิวเตอร์ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือและความรู้เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ในการจัดทำปัญหาพิเศษ เจ้าหน้าที่ธุรการของภาควิชาบริหารธุรกิจเกษตร ที่ช่วยอำนวยความสะดวกต่าง ๆ จนทำให้ปัญหาพิเศษฉบับนี้สมบูรณ์

สุดท้ายนี้ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ พี่สาวและพี่ชายทุกคนที่คอยดูแลและเป็นกำลังใจให้ตลอดมา และขอบคุณเพื่อน ๆ ทุกคนที่ให้คำแนะนำและให้การช่วยเหลือทุก ๆ อย่างในการทำปัญหาพิเศษครั้งนี้ให้สำเร็จได้ด้วยดี

พรรณนิภา รุ่งเรืองสาร

มีนาคม 2546

สารบัญ

	หน้า
สารบัญตาราง	(3)
สารบัญภาพ	(4)
สารบัญตารางผนวก	(5)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญและปัญหาของการศึกษา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	2
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	2
ขอบเขตการศึกษา	3
นิยามศัพท์	3
วิธีการศึกษา	4
บทที่ 2 โครงร่างทางทฤษฎี	7
การตรวจเอกสาร	7
สมมติฐานของการศึกษา	9
แนวคิดทางทฤษฎี	9
เทคนิคการวิเคราะห์หอนุกรมเวลา	9
การวัดความแม่นยำในการพยากรณ์	13
บทที่ 3 นโยบายและมาตรการการรับจำนำข้าวเปลือก	16
นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับการยกระดับราคาข้าว	16
ประวัติความเป็นมาของการรับจำนำข้าวเปลือก	17
มาตรการรับจำนำข้าวเปลือกนปี	18
หลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติในการรับจำนำผลิตผลสำหรับ ธ.ก.ส.	21
ขั้นตอนการจำนำข้าวเปลือกนปี	26
ราคารับจำนำข้าวเปลือกนปี ปีการเพาะปลูก 2544/45	28

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ราคารับจำหน่ายข้าวเปลือกนาปี ปีการเพาะปลูก 2545/46	28
พฤติกรรมกรรมการเคลื่อนไหวนราคาข้าว ณ ตลาดระดับต่าง ๆ	29
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์	32
ความสัมพันธ์ของราคาข้าวระหว่างตลาด	32
การพยากรณ์ราคาส่งออก (ดอลลาร์สหรัฐฯ) อัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา และ ราคาฟาร์ม	34
การวิจารณ์ผลการวิเคราะห์	42
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	44
สรุป	44
ข้อเสนอแนะ	46
เอกสารอ้างอิง	47
ภาคผนวก	49
ภาคผนวก ก	50
ภาคผนวก ข	54

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ปริมาณและมูลค่าการส่งออกข้าว	1
2	ราคาจำหน่ายข้าวเปลือกนาปี ปีการเพาะปลูก 2544/45 (บาท/ตัน)	28
3	ราคาจำหน่ายข้าวเปลือกนาปี ปีการเพาะปลูก 2545/46 (บาท/ตัน)	29

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า	
1	มาตรการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี	19
2	ขั้นตอนการจำนำข้าวเปลือกนาปี	27
3	ความสัมพันธ์ของราคาข้าวระหว่างตลาด	32
4	อัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา ตั้งแต่เดือน มกราคม ปี 2535 ถึงเดือน ตุลาคม ปี 2544	33
5	การพยากรณ์ราคาส่งออก (ดอลลาร์สหรัฐฯ) โดยวิธีการทำให้เรียบแบบเอกซ์โพเนนเชียลอย่างง่าย สำหรับปี 2544/45	35
6	การพยากรณ์ราคาส่งออก (ดอลลาร์สหรัฐฯ) โดยวิธีการทำให้เรียบแบบเอกซ์โพเนนเชียลทวิของโซลท์ สำหรับปี 2544/45	35
7	การพยากรณ์ราคาส่งออก (ดอลลาร์สหรัฐฯ) โดยวิธีการทำให้เรียบแบบเอกซ์โพเนนเชียลซ้ำสามครั้ง สำหรับปี 2544/45	36
8	การพยากรณ์อัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา (บาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ) โดยวิธีการทำให้เรียบแบบเอกซ์โพเนนเชียลอย่างง่าย สำหรับปี 2544/45	36
9	การพยากรณ์อัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา (บาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ) โดยวิธีการทำให้เรียบแบบเอกซ์โพเนนเชียลทวิของโซลท์ สำหรับปี 2544/45	37
10	การพยากรณ์อัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา (บาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ) โดยวิธีการทำให้เรียบแบบเอกซ์โพเนนเชียลซ้ำสามครั้ง สำหรับปี 2544/45	37
11	การพยากรณ์ราคาส่งออก (ดอลลาร์สหรัฐฯ) โดยวิธีการทำให้เรียบแบบเอกซ์โพเนนเชียลอย่างง่าย สำหรับปี 2545/46	39
12	การพยากรณ์ราคาส่งออก (ดอลลาร์สหรัฐฯ) โดยวิธีการทำให้เรียบแบบเอกซ์โพเนนเชียลทวิของโซลท์ สำหรับปี 2545/46	39
13	การพยากรณ์ราคาส่งออก (ดอลลาร์สหรัฐฯ) โดยวิธีการทำให้เรียบแบบเอกซ์โพเนนเชียลซ้ำสามครั้ง สำหรับปี 2545/46	40
14	การพยากรณ์อัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา (บาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ) โดยวิธีการทำให้เรียบแบบเอกซ์โพเนนเชียลอย่างง่าย สำหรับปี 2545/46	40
15	การพยากรณ์อัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา (บาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ) โดยวิธีการทำให้เรียบแบบเอกซ์โพเนนเชียลทวิของโซลท์ สำหรับปี 2545/46	41
16	การพยากรณ์อัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา (บาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ) โดยวิธีการทำให้เรียบแบบเอกซ์โพเนนเชียลซ้ำสามครั้ง สำหรับปี 2545/46	41

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตารางผนวก

ตารางผนวกที่		หน้า
1	ข้อมูลราคาฟาร์ม ราคากรุงเทพฯ และราคาส่งออก ตั้งแต่เดือน มีนาคม ปี 2541 ถึงเดือน ตุลาคม ปี 2545	50
2	ราคารับซื้อข้าวเปลือกเจ้าในปีเฉลี่ยรายเดือน ณ ท่าข้าวกำนันทรง อ.เมือง จ.นครสวรรค์ (บาท/ตัน)	53

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและปัญหาของการศึกษา

ปัญหาาราคาข้าวเปลือกตกต่ำ ได้ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจการเกษตรโดยรวม เนื่องจากประเทศไทยใช้ทรัพยากรธรรมชาติและแรงงานภาคการเกษตรส่วนใหญ่ในการทำนา และข้าวเป็นอาหารหลักที่สำคัญที่สุดของประชากรไทย 61 ล้านคน อีกทั้งยังเป็นพืชเศรษฐกิจที่ทำรายได้จากการส่งออกมากที่สุด (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกข้าว

ปี พ.ศ.	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)
2540	5,567,360	65,088.05
2541	6,540,235	86,805.34
2542	6,838,793	73,810.42
2543	6,141,341	65,516.28
2544	7,685,051	70,122.98

ที่มา: (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2545 ก)

มาตรการการรับจำนำข้าวเปลือกได้นำมาใช้เพื่อแก้ปัญหาาราคาข้าวตกต่ำและยกระดับราคาให้สูงขึ้น เริ่มปฏิบัติมาตั้งแต่ฤดูกาลเพาะปลูกข้าวนาปี 2528/29 จนถึงปัจจุบัน โดยมีหลักการเพื่อชะลอมิให้ผลผลิตออกสู่ท้องตลาดเป็นจำนวนมากในช่วงต้นฤดูการเก็บเกี่ยว เนื่องจากเกษตรกรบางรายไม่มีเงินเป็นของตนเอง และมีความเดือดร้อนทางการเงินจึงต้องการรีบขาย ส่งผลให้ราคาข้าวเปลือกตกต่ำ การรับจำนำจะช่วยเสริมสร้างอำนาจต่อรองด้านราคา เพราะเกษตรกรสามารถเก็บข้าวเปลือกไว้รอราคาและขายในราคาที่ตนพอใจหลังฤดูเก็บเกี่ยว ซึ่งถ้าเกษตรกรไม่พอใจในราคาตลาดก็จะได้รับราคาจำนำ โดยไม่ต้องเสียดอกเบี้ย และช่วยบรรเทาความเดือดร้อนทางการเงินของเกษตรกรในเรื่องค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในครัวเรือนระหว่างรอการขาย ปัจจุบันมาตรการรับจำนำเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข้าวเปลือกถือเป็นนโยบายที่สำคัญของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาด้านราคาข้าวที่มีราคาต่ำให้สูงขึ้น เนื่องจากงบประมาณที่นำมาใช้ดำเนินการมาจากเงินภาษีของประชาชน ฉะนั้นรัฐบาลจะต้องมีการวางแผนและดำเนินการอย่างสุจริตและยุติธรรม

ในการดำเนินนโยบายรับจำนำข้าวเปลือก ปีการเพาะปลูก 2544/45 รัฐบาลได้กำหนดราคาขั้นต่ำของข้าวเปลือก 25 เปอร์เซ็นต์ ไร่ที่ 4,760 บาท/ตัน ซึ่งในการตั้งราคาประกันข้าวนี้ไม่เป็นที่แน่ชัดว่ารัฐบาลมีหลักเกณฑ์ใดมาพิจารณา หากมีการตั้งราคาที่ไม่เหมาะสมจะส่งผลกระทบต่อระบบการค้าข้าวและภาวะของงบประมาณ (ภาษีอากรของประชาชน) ที่ต้องนำมาชดเชย โครงการนี้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่าหากนำเครื่องมือการวิเคราะห์เชิงปริมาณมาช่วยในการทำนายและกำหนดราคาจำนำข้าวเปลือก ปีการเพาะปลูก 2544/45 ว่าควรเป็นเท่าใด แตกต่างจากราคาจริงเพียงใด และจะมีผลกระทบอย่างไรถ้าราคาที่รัฐบาลกำหนดกับราคาที่สามารถได้ไม่ตรงกัน ผลที่ได้จากการศึกษาจะใช้เป็นแนวทางให้แก่รัฐบาลหรือผู้รับผิดชอบโครงการในการกำหนดการประกันราคาข้าวต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาการกำหนดราคาจำนำข้าวเปลือกของ โครงการรับจำนำข้าวเปลือก ในปีการเพาะปลูก 2544/45
2. เพื่อศึกษาผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการประกันราคาข้าวของรัฐบาล ในปีการเพาะปลูก 2544/45
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการกำหนดราคาประกันข้าวที่เหมาะสมสำหรับปีการเพาะปลูก 2545/46

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบเครื่องมือที่เหมาะสมในการพยากรณ์ราคา
2. ทำให้ทราบถึงผลการดำเนินโครงการรับจำนำข้าวเปลือก ปีการเพาะปลูก 2544/45
3. สำหรับเป็นแนวทางให้แก่รัฐบาลหรือผู้รับผิดชอบโครงการ นำไปปรับปรุงแก้ไขการกำหนดราคาประกันข้าวให้เหมาะสมในโครงการรับจำนำข้าวเปลือกในปีต่อไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ขอบเขตการศึกษา

การพยากรณ์ราคาข้าวหน้าปี ในปี 2544/45 ใช้ข้อมูลราคาฟาร์มและราคาส่งออก ซึ่งเป็นราคาสมดุลของอุปสงค์ (demand) และอุปทาน (supply) ในแต่ละระดับในแต่ละช่วงเวลา และอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา ซึ่งสะท้อนสภาพเศรษฐกิจของประเทศในแต่ละช่วงเวลา ตั้งแต่เดือน มีนาคม ปี 2541 ถึงเดือน ตุลาคม ปี 2544 และใช้ข้อมูลชุดเดียวกันนี้โดยเพิ่มเติมข้อมูลในเดือนพฤศจิกายน ปี 2544 ถึงเดือน ตุลาคม ปี 2545 สำหรับใช้พยากรณ์และวิเคราะห์นโยบายการรับจำนำข้าว ในปี 2545/46

นิยามศัพท์

โครงการรับจำนำข้าวเปลือก หมายถึง โครงการที่รัฐบาลจัดทำขึ้นเพื่อเป็นมาตรการในการแก้ไขปัญหาการค้าข้าวเปลือกตกต่ำ ตามมติคณะกรรมการนโยบายข้าว ด้วยการให้ออกส.และอ.ต.ก. รับฝากข้าวเปลือกนาปีจากเกษตรกร ส่วน ธ.ก.ส.จะรับจำนำใบประทวนสินค้าที่ออกส.และอ.ต.ก. ออกให้แก่เกษตรกรในกรณีการเก็บรักษาข้าวไว้ที่โรงสีที่เข้าร่วมโครงการและจะรับจำนำข้าวเปลือกจากเกษตรกรที่มียุ่งฉางเป็นของตนเอง

ราคาจำนำข้าวเปลือก หมายถึง ราคาที่ทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการรับจำนำข้าวเปลือก กำหนดเป็นราคาขั้นต่ำที่น่าจะใช้เป็นอัตราเงินกู้สำหรับเกษตรกรที่นำข้าวเปลือกมาจำนำกับโครงการรับจำนำข้าวเปลือก

สถานที่เก็บผลิตผลการเกษตร หมายถึง สถานที่เก็บผลิตผลการเกษตรที่ไม่ใช่ยุ่งฉาง เช่น บ้านหรือส่วนใดส่วนหนึ่งของบ้าน โดยกันไว้เป็นสัดส่วน หรือเก็บในภาชนะที่เรียกว่า เสวียน ซึ่งตั้งอยู่ในโรงเรือนการเกษตร หรือตั้งอยู่บนบ้านหรือส่วนใดส่วนหนึ่งของบ้าน เป็นต้น สถานที่เก็บผลิตผลการเกษตรที่มีความมั่นคงแข็งแรงต้องมีลักษณะดังนี้ คือ น้ำท่วมไม่ถึง และสามารถป้องกันความเสียหายของผลิตผลที่เกิดจากแดดหรือฝนได้

ยุ่งฉาง หมายถึง ยุ่งฉางที่มีความมั่นคงแข็งแรง เป็นยุ่งฉางที่ฝากันทำด้วยไม้ไผ่ฉาบด้วยมูลสัตว์ หลังคามุงด้วยหญ้าคาหรือ ใบจาก หรือยุ่งฉางที่ฝากันทำด้วยไม้เนื้อแข็งหรือก่ออิฐหรือกั้นด้วยสังกะสี ซึ่งสามารถเก็บผลิตผลการเกษตรได้ตลอดระยะเวลาจำนำ โดยไม่เกิดความเสียหายหรือเสื่อมคุณภาพ

เกษตรกร หมายถึง เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หยง หมายถึง นายหน้าหรือตัวแทนของโรงสีในการขายข้าวให้ผู้ส่งออกหรือค้าส่งในประเทศ (อียิปต์)

ก.น.ข. คือ คณะกรรมการนโยบายข้าว

อคส. คือ องค์การคลังสินค้า

อ.ต.ก. คือ องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร

ร.ก.ส. คือ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

วิธีการศึกษา

เทคนิคการพยากรณ์

ในการศึกษาครั้งนี้ เทคนิคการพยากรณ์ที่นำมาใช้ คือ เทคนิคการวิเคราะห์อนุกรมเวลา เพื่อใช้ในการคาดการณ์ราคาที่จะเกิดขึ้นในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งในอนาคต โดยข้อมูลในอดีตจะเก็บรวบรวมเป็นรายเดือนอย่างต่อเนื่อง เทคนิคการพยากรณ์อนุกรมเวลานี้ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ คือ เมื่อทำการพยากรณ์จะต้องกำหนดจำนวนช่วงเวลาที่จะมาหาค่าเฉลี่ย และกลุ่มเทคนิคปรับเรียบเส้นโค้ง จะขึ้นอยู่กับค่าพารามิเตอร์ ซึ่งบางเทคนิคก็มีค่าพารามิเตอร์ 1 ตัว บางเทคนิคก็มีค่าพารามิเตอร์ 2 ตัวหรือ 3 ตัว ในการพยากรณ์ราคานี้จะใช้วิธีเทคนิคปรับเรียบเส้นโค้ง โดยการทำให้เรียบแบบเอกซ์โพเนนเชียล ซึ่งจะมีการกำจัดอิทธิพลของความไม่แน่นอนออกไป เพื่อให้เรียบขึ้น ทำให้สามารถพยากรณ์หรือประมาณค่าตัวแปรในอนาคตได้ ซึ่งวิธีการทำให้เรียบแบบเอกซ์โพเนนเชียลที่นิยมใช้ในทางธุรกิจ และที่เหมาะสมสำหรับข้อมูล เพื่อพยากรณ์ราคาในระยะสั้น ๆ ที่จะนำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย วิธีการทำให้เรียบแบบเอกซ์โพเนนเชียลอย่างง่าย วิธีการทำให้เรียบแบบเอกซ์โพเนนเชียลทวิของโฮลท์ และวิธีการทำให้เรียบแบบเอกซ์โพเนนเชียลซ้ำสามครั้ง ซึ่งมีรายละเอียดโดยย่อดังนี้ (กัลยา, 2545)

1. การทำให้เรียบแบบเอกซ์โพเนนเชียลอย่างง่าย (Single Exponential Smoothing) เหมาะสมกับข้อมูลที่ค่อนข้างไม่เปลี่ยนแปลง หรือเป็นข้อมูลที่ไม่มีแนวโน้มและไม่มีอิทธิพลของฤดูกาล มีเฉพาะความไม่แน่นอนเพียงอย่างเดียว จึงมีค่าคงที่สำหรับปรับให้เรียบเพียง 1 ค่า คือ α จำนวนข้อมูลที่ใช้ควรมีอย่างน้อย 3 รายการ และเป็นเทคนิคที่ใช้พยากรณ์ในระยะทันทีทันใดและระยะสั้น ซึ่งเทคนิคนี้จะให้ความสำคัญแก่ข้อมูลล่าสุดมากที่สุดและความสำคัญจะลดลงเรื่อย ๆ สำหรับข้อมูลในอดีตที่อยู่ห่างไกลออกไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. การทำให้เรียบแบบเอกซ์โพเนนเชียลทวิของโฮลท์ (Double Exponential Smoothing) เหมาะสมกับข้อมูลที่มีแนวโน้มเป็นเส้นตรง หรือเป็นข้อมูลที่มีแนวโน้มและความไม่แน่นอน จึงมีค่าคงที่สำหรับปรับให้เรียบ 2 ค่า คือ α และ γ และเป็นเทคนิคที่ใช้พยากรณ์ในระยะสั้นที่ทันใดระยะสั้นและอาจใช้ในการพยากรณ์ระยะปานกลางได้ ซึ่งเทคนิคนี้จะให้ความสำคัญแก่ข้อมูลแต่ละตัวไม่เท่ากัน

3. การทำให้เรียบแบบเอกซ์โพเนนเชียลซ้ำสามครั้ง (Winters' Multiplicative Model) เหมาะสมกับข้อมูลที่มีแนวโน้มและอิทธิพลของฤดูกาล ใช้พยากรณ์ระยะสั้นจนถึงระยะปานกลาง ข้อมูลไม่ควรเป็นรายปีเพราะจะทำให้ไม่สามารถแยกอิทธิพลของฤดูกาลได้ ข้อมูลควรอยู่ในรูปรายเดือน รายสัปดาห์ และรายไตรมาส ในกรณีที่ใช้ข้อมูลรายเดือนจะต้องมีข้อมูลอย่างน้อย 36 รายการขึ้นไปหรือในกรณีที่ใช้ข้อมูลรายไตรมาสจะต้องมีข้อมูลอย่างน้อย 12 รายการขึ้นไป เทคนิคนี้จะให้ความสำคัญแก่ข้อมูลแต่ละตัวไม่เท่ากันและมีค่าคงที่สำหรับปรับให้เรียบ 3 ค่า คือ α , γ และ δ

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเป็นข้อมูลทุติยภูมิแบบอนุกรมเวลา ในช่วงระหว่างเดือน มีนาคม ปี 2541 ถึงเดือน ตุลาคม ปี 2545 ประกอบด้วย ราคาฟาร์ม ราคาขายส่ง (ราคากรุงเทพฯ) ราคาส่งออก อัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา ปริมาณการผลิตข้าวของโลกและปริมาณการส่งออกข้าวของไทย และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการเพาะปลูก 2544/45 และปี 2545/46 ซึ่งค้นคว้ามาจากหนังสือ เอกสาร บทความ และรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากหอสมุดกลางของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ห้องสมุดคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์สารสนเทศ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรและข้อมูลต่าง ๆ จากอินเทอร์เน็ต

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์เชิงพรรณนา ใช้แผนภาพที่ได้จากการประมวลผล นำมาประกอบการอธิบายการประกันราคาข้าวเปลือกนาปี และอธิบายถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการรวบรวมเอกสารรายงานต่าง ๆ

2. การวิเคราะห์เชิงปริมาณ นำข้อมูลเกี่ยวกับราคาข้าว มาคำนวณราคาข้าวในปีการเพาะปลูก 2544/2545 และทำการพยากรณ์การประกันราคาข้าว ปีการเพาะปลูก 2545/2546 ด้วยเครื่องมือคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรม MINITAB ด้วยเทคนิคการพยากรณ์การทำให้เรียบแบบเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกซโพเนนเชียลอย่างง่าย การทำให้เรียบแบบเอกซโพเนนเชียลทวิของโฮลท์ และการทำให้เรียบแบบเอกซโพเนนเชียลซ้ำสามครั้ง และเลือกคำตอบจากเทคนิคการพยากรณ์ที่ให้ค่า MSD หรือ MSE ที่น้อยที่สุด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 2

โครงร่างทางทฤษฎี

ในบทนี้เป็นการนำเสนอการตรวจสอบเอกสาร ผลงานวิจัยเกี่ยวกับเรื่องการศึกษา สมมติฐานของการศึกษา ตลอดจนนำเสนอเทคนิคการวิเคราะห์อนุกรมเวลาและการวัดความแม่นยำในการพยากรณ์ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการวิเคราะห์การกำหนดราคาจำหน่ายข้าวเปลือกของโครงการรับจำนำข้าวเปลือก โดยมีรายละเอียดดังนี้

การตรวจเอกสาร

นางนุช ดีแท้ (2534) ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาเพื่อเปรียบเทียบเทคนิคการพยากรณ์ราคาข้าวมันสำปะหลัง และถั่วเขียวที่เกษตรกรขายได้ที่ไร่นา ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการพยากรณ์เชิงปริมาณ โดยมีแนวความคิดว่าพฤติกรรมของข้อมูลในอดีตที่มีอยู่ในรูปของอนุกรมเวลา เพียงพอที่จะพยากรณ์พฤติกรรมในอนาคตของข้อมูลได้ และเปรียบเทียบวิธีการพยากรณ์แบบแยกส่วนประกอบด้วยวิธีบอซซ์และเจนกินส์ ในการพยากรณ์ราคาข้าว มันสำปะหลัง และถั่วเขียวที่เกษตรกรขายได้ที่ไร่นา และใช้ข้อมูลทุติยภูมิ ซึ่งรวบรวมโดยสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ระหว่างปี 2528-2533 นำมาศึกษาลักษณะการเคลื่อนไหวเพื่อหารูปแบบการพยากรณ์แล้วเปรียบเทียบวิธีการพยากรณ์ทั้งสองด้วย ผลรวมค่าความคลาดเคลื่อนของการพยากรณ์กำลังสอง

ศศิกร จันทชุม (2535) ทำการศึกษาเรื่องรูปแบบสำหรับการพยากรณ์มูลค่าสินค้าส่งออกที่สำคัญ 10 ประเภท ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้ คือ รูปแบบที่เหมาะสมที่สุดสำหรับการพยากรณ์มูลค่าส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปได้จากวิธีการแยกส่วนประกอบ และรูปแบบที่เหมาะสมที่สุดสำหรับการพยากรณ์มูลค่าส่งออกอัญมณีและเครื่องประดับ ข้าว ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง ยางพารา อาหารทะเลกระป๋อง แผงวงจรไฟฟ้า กุ้งสดแช่เย็น รองเท้าและน้ำตาลได้จากวิธีการทำให้เรียบแบบเอกซ์โปเนนเชียล ส่วนวิธีของบอซซ์และเจนกินส์ ไม่ใช่วิธีที่เหมาะสมที่สุดในการพยากรณ์มูลค่าส่งออกสินค้าทั้ง 10 ประเภทนี้

วันดี เสาศิรินทร์ (2538) ทำการศึกษาเรื่อง การพยากรณ์เชิงสถิติของราคาหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยเสนอเครื่องมือการวิเคราะห์ราคาหลักทรัพย์ที่มีประสิทธิภาพ การพยากรณ์เชิงสถิติเพื่อการวิเคราะห์ราคาหลักทรัพย์ เพื่อช่วยให้นักลงทุนสามารถนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจซื้อขายหลักทรัพย์ในช่วงเวลาที่เหมาะสม เพื่อลดความเสี่ยง งานวิจัยครั้งนี้ได้หารูปแบบและขนาดของอนุกรมเวลาที่เหมาะสมในการพยากรณ์เชิงสถิติของราคาหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประเทศไทย และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างราคาหลักทรัพย์กับดัชนีราคาหุ้นตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยใช้วิธีการพยากรณ์เชิงสถิติ 3 วิธี ได้แก่ วิธีการเคลื่อนที่ที่ซ้ำสองครั้ง วิธีการทำให้เรียบแบบเอกซ์โปเนนเชียลซ้ำสองครั้ง และวิธีของบอชซ์และเจนกินส์ การเปรียบเทียบการพยากรณ์ทั้งสามวิธี จะใช้เกณฑ์ค่าเฉลี่ยผลรวมกำลังสองของความคลาดเคลื่อนที่น้อยที่สุด

สุชาติ ภิญ โฉ (2538) ทำการศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อโครงการรับจำนำข้าวเปลือกของ ธ.ก.ส. สาขาสันป่าตอง อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีความคิดเห็นที่ดีต่อโครงการรับจำนำข้าวเปลือก มีความรู้ความเข้าใจและความคิดเห็นโดยทั่วไปต่อการดำเนินโครงการอยู่ในระดับสูง เห็นว่าการประชาสัมพันธ์ของโครงการรับจำนำข้าวเปลือกดีแล้ว เห็นด้วยกับการใช้สมาชิกภายในกลุ่มค้ำประกันซึ่งกันและกันและเห็นว่าเจ้าหน้าที่ ธ.ก.ส. ปฏิบัติหน้าที่ได้ดีแล้ว

นวลพรรณ มีนาทุ่ง (2542) ทำการศึกษาเรื่อง การพยากรณ์มูลค่าการส่งออกอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย เพื่อได้ตัวแบบพยากรณ์ที่ให้ความคลาดเคลื่อนต่ำ โดยนำเทคนิคทางสถิติมาช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบไปด้วยวิธีบอชซ์และเจนกินส์ เทคนิคการปรับให้เรียบแบบเลขชี้กำลัง วิธีการวิเคราะห์การถดถอย และวิธีแยกองค์ประกอบ โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยของเปอร์เซ็นต์ความคลาดเคลื่อนสัมบูรณ์เป็นเกณฑ์ในการเปรียบเทียบวิธีการพยากรณ์ทั้ง 4 วิธี โดยก่อนที่จะทำการวิเคราะห์หาตัวแบบนั้น ผู้วิจัยได้ทำการปรับข้อมูลมูลค่าการส่งออกสิ่งทอประเภทต่าง ๆ ในเทอมของเงินบาท ให้อยู่ในเทอมของเงินดอลลาร์

ฐาปนีย์ วงศ์อินตา (2543) ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อปริมาณการจำนำข้าวเปลือกของเกษตรกรใน โครงการรับจำนำข้าวเปลือกของ ธ.ก.ส. พบว่า ธ.ก.ส. ได้ดำเนินการโครงการรับจำนำข้าวเปลือกติดต่อกันทุกปี ในแต่ละปีนั้นจะมีการเปลี่ยนแปลงของปริมาณการจำนำข้าวเปลือกของเกษตรกรอย่างเห็นได้ชัด โดยปัจจัยที่มีผลกระทบต่อปริมาณการจำนำข้าวเปลือก ได้แก่ ราคารับจำนำข้าวเปลือกกับราคาข้าวเปลือกที่เกษตรกรขายได้หลังฤดูการเก็บเกี่ยว กล่าวคือ ถ้าราคารับจำนำข้าวเปลือกเปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 1 จะทำให้ปริมาณการจำนำข้าวเปลือกของเกษตรกรเปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 15.35 ในทิศทางเดียวกัน ถ้าราคาข้าวเปลือกที่เกษตรกรขายได้หลังฤดูการเก็บเกี่ยวเปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 1 จะทำให้ปริมาณการจำนำข้าวเปลือกของเกษตรกรเปลี่ยนแปลงร้อยละ 4.05 ในทิศทางตรงกันข้าม โดยกำหนดให้ปัจจัยอื่นคงที่ ดังนั้นรัฐบาลควรกำหนดราคารับจำนำข้าวเปลือกให้สอดคล้องกับราคาข้าวเปลือกที่เกษตรกรจะขายได้หลังฤดูการเก็บเกี่ยว เพื่อที่จะเป็นการช่วยเหลือเกษตรกรให้ขายข้าวเปลือกได้ในราคาสูงขึ้นไป

ครุณี ชันโท (2544) ทำการศึกษาเรื่อง การประเมินผล โครงการรับจำนำข้าวเปลือก จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า เจ้าหน้าที่สินเชื่อมีความรู้ความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของโครงการฯ งบประมาณที่จัดสรรให้ก็มีเพียงพอ โครงการฯ มีประสิทธิภาพด้านเวลาและการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ โดยสามารถเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ดำเนินงานได้ในระยะเวลาที่กำหนดในโครงการฯ ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างเต็มศักยภาพและคุ้มค่าโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายในการจัดหาเพิ่มเติมในการดำเนินงานโครงการฯ อย่างไรก็ตาม โครงการบรรลุวัตถุประสงค์เพียงประการเดียว คือ การช่วยเหลือเกษตรกรให้มีเงินไว้ใช้จ่ายในครอบครัวตามความจำเป็น ส่วนอีกสองประการไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ ได้แก่ การชะลอผลผลิตของเกษตรกรมิให้ออกสู่ตลาดมากเกินไป การช่วยให้เกษตรกรขายผลผลิตได้ในราคาที่เป็นธรรม เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบจำนวนผู้ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้กับจำนวนความต้องการเข้าร่วมโครงการฯ ของเกษตรกร พบว่ามีความพอเพียง เนื่องจากผู้ที่สนใจเข้าร่วมโครงการมีจำนวนน้อยกว่าวงเงินที่จัดสรรให้กู้ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ได้รับความเสมอภาค โดยทุกรายที่มีระดับรายได้แตกต่างกันได้รับพิจารณาอนุมัติให้เข้าร่วมโครงการฯ ได้ทุกราย โครงการนี้มีความเป็นธรรมเนื่องจากว่าราคาข้าวเปลือกทาง ธ.ก.ส. ประเมินให้กับเกษตรกรจะถูกตลาดนำไปใช้เป็นเกณฑ์ในการตีราคาข้าวเปลือกในท้องตลาด

สมมติฐานของการศึกษา

ราคาข้าวเปลือกที่ได้จากการพยากรณ์ไม่แตกต่างจากราคาข้าวเปลือกที่เกษตรกรขายได้ โดยสมมติฐานนี้ตั้งอยู่บนเกณฑ์

1. ราคาข้าวที่นำมาวิเคราะห์ที่อยู่ภายใต้ความสัมพันธ์ระหว่างอุปสงค์และอุปทานของแต่ละระดับ
2. เกณฑ์ในการพิจารณาผู้ที่ค่าเฉลี่ยความผิดพลาดกำลังสอง (MSE หรือ MSD) ที่น้อยที่สุด

แนวคิดทางทฤษฎี

แนวความคิดทางทฤษฎี คือ ขอบเขตของแนวความคิดหรือหลักการในการศึกษาในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยมีหลักการที่แน่นอนและเป็นทฤษฎีที่มีมาตรฐานซึ่งเป็นที่ยอมรับ ในการศึกษาเชิงวิชาการโดยสากล ซึ่งในบทนี้ผู้วิจัยทำการศึกษาแนวความคิดทางทฤษฎีในเรื่องเทคนิคการวิเคราะห์อนุกรมเวลาและการวัดความแม่นยำในการพยากรณ์เพื่อใช้ประกอบในการทำปัญหาพิเศษให้เกิดความสมบูรณ์

เทคนิคการวิเคราะห์อนุกรมเวลา

วิธีการพยากรณ์โดยทำให้เรียบแบบเอกซ์โพเนนเชียล (Exponential Smoothing)

เป็นเทคนิคการพยากรณ์ที่ใช้กับข้อมูลอนุกรมเวลา ซึ่งใช้พยากรณ์ระยะสั้นที่ทันใจ และระยะสั้น รวมถึงการพยากรณ์ในระยะปานกลางได้บ้าง วิธีการทำให้เรียบแบบเอกซ์โพเนนเชียลจะมีการเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กำจัดอิทธิพลของความไม่แน่นอนออกไป เพื่อให้เรียบขึ้น ทำให้สามารถพยากรณ์หรือประมาณค่าตัวแปรในอนาคตได้

การพยากรณ์ด้วยวิธีนี้เป็นการหาค่าเฉลี่ยเช่นเดียวกับวิธีการหาค่าเฉลี่ย ทั้งแบบธรรมดาและแบบเคลื่อนที่ ต่างกันที่การหาค่าเฉลี่ยของทั้งสองวิธีแรกนั้นความสำคัญของข้อมูลที่ใช้สำหรับการเฉลี่ยมีค่าเท่าเทียมกัน (น้ำหนักของข้อมูลแต่ละรายการเท่ากัน คือ เท่ากับ $1/N$ เมื่อ N มีค่าเท่ากับ n สำหรับกรณีการหาค่าเฉลี่ยแบบธรรมดา และ N เป็นจำนวนเทอมที่จะเฉลี่ยสำหรับกรณีการหาค่าเฉลี่ยแบบเคลื่อนที่) สำหรับวิธีนี้ความสำคัญของข้อมูลล่าสุดจะมากที่สุด และความสำคัญจะลดลงเรื่อย ๆ สำหรับข้อมูลที่อยู่ห่างไกลออกไป หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าเป็น การหาค่าเฉลี่ยแบบถ่วงน้ำหนัก และน้ำหนักที่ใช้ถ่วงคือ α หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ค่าคงที่สำหรับทำให้เรียบ วิธีการทำให้เรียบแบบเอกซ์โพเนนเชียลที่นิยมใช้ในทางธุรกิจ แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ขึ้นอยู่กับว่าลักษณะของข้อมูลจะมีการเคลื่อนไหวอย่างไร คือ การทำให้เรียบแบบเอกซ์โพเนนเชียลอย่างง่าย การทำให้เรียบแบบเอกซ์โพเนนเชียลทวิของโซลท์ และการทำให้เรียบแบบเอกซ์โพเนนเชียลซ้ำสามครั้ง (สุพล, 2537)

การทำให้เรียบแบบเอกซ์โพเนนเชียลอย่างง่าย (Single Exponential Smoothing)

วิธีการนี้เป็นการหาค่าเฉลี่ยแบบถ่วงน้ำหนัก ด้วยน้ำหนัก α ที่ให้ความสำคัญของข้อมูลเวลาล่าสุดมากที่สุด และข้อมูลเวลาห่างออกไปลดหลั่นในลักษณะแบบเอกซ์โพเนนเชียล

ขั้นตอนการหาค่าพยากรณ์ (สุพล, 2537) มีดังนี้ คือ

1. กำหนดค่าน้ำหนักของการเฉลี่ย α ค่าของ α อยู่ระหว่าง 0 ถึง 1 และในทางปฏิบัติมักกำหนดให้อยู่ระหว่าง 0.1 ถึง 0.2 ผู้วิเคราะห์อาจกำหนดค่าดังกล่าวเอง หรือบางโปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการพยากรณ์จะเลือกค่าดังกล่าวให้ โดยเลือกค่าที่ทำให้ความคลาดเคลื่อนของการพยากรณ์ (MSE หรือ MAD หรือ MAPE) ต่ำสุด

2. คำนวณหาค่าพยากรณ์จากสูตร

$$F_{t+1} = \alpha Y_t + \alpha(1-\alpha)Y_{t-1} + \alpha(1-\alpha)^2 Y_{t-2} + \dots$$

$$= \alpha Y_t + (1-\alpha)[\alpha Y_{t-1} + \alpha(1-\alpha)Y_{t-2} + \dots]$$

$$F_t = \alpha Y_{t-1} + \alpha(1-\alpha)Y_{t-2} + \alpha(1-\alpha)^2 Y_{t-3} + \dots$$

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จะได้สูตรที่จะใช้ในการพยากรณ์ตัวแปร Y ณ เวลา $t+1$ ดังนี้

$$F_{t+1} = \alpha Y_t + (1-\alpha)F_t \quad \text{หรือ}$$

$$F_{t+1} = F_t + \alpha(Y_t - F_t)$$

ข้อดีของวิธีเอกซ์โพเนนเชียล (อัจฉรา, 2544) คือ

1. ข้อมูลที่จำเป็นต้องเก็บเพื่อนำมาใช้พยากรณ์มีเพียง 1 งวด
2. น้ำหนักที่ใช้กับข้อมูลในอดีตต่างกัน ข้อมูลที่ไกลจากปัจจุบันมากจะให้น้ำหนักต่ำกว่าข้อมูลที่ใกล้กับข้อมูลในปัจจุบัน

การทำให้เรียบแบบเอกซ์โพเนนเชียลทวิของโฮลท์ (Double Exponential Smoothing หรือ Holt's Two-Parameter Method หรือ Holt's Two-Parameter Linear Exponential Smoothing)

ขั้นตอนการหาค่าพยากรณ์ (สุพล, 2537) มีดังนี้ คือ

1. กำหนดค่าคงที่ที่ทำให้เรียบ 2 ค่า คือ α และ γ โดยให้ $0 \leq \alpha \leq 1$ และ $0 \leq \gamma \leq 1$ ซึ่งค่าคงที่ทั้งสองผู้วิเคราะห์สามารถกำหนดเอง หรืออาจให้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการพยากรณ์ค้นหาให้ เพื่อให้การพยากรณ์มีความคลาดเคลื่อนน้อยที่สุดก็ได้ (ให้เลือกค่า α และ γ ที่ทำให้ค่า MSE ต่ำสุด)
2. กำหนดค่าเริ่มต้นสำหรับการพยากรณ์ ในทางปฏิบัติแล้วนิยมใช้ค่าข้อมูลรายการแรก (Y_1) เป็นค่าเริ่มต้น สำหรับค่าเริ่มต้นของค่าแนวโน้มนิยมใช้ค่า $(Y_n - Y_1)/(n-1)$
3. คำนวณค่าประมาณเรียบแบบเอกซ์โพเนนเชียลจากสูตร

$$a_t = \alpha Y_t + (1-\alpha)(a_{t-1} + b_{t-1})$$

$$b_t = \gamma(a_t - a_{t-1}) + (1-\gamma)b_{t-1}$$

4. คำนวณค่าพยากรณ์จากสูตร

$$F_{t+m} = a_t + b_t(m)$$

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กำหนดให้

F_{t+m}	=	ค่าพยากรณ์ ณ เวลา $t + m$
a_t	=	ค่าประมาณเรียบแบบเอกซ์โพเนนเชียล ณ เวลา t
b_t	=	ค่าความชันของข้อมูล ณ เวลา t
m	=	จำนวนช่วงเวลาที่ต้องการพยากรณ์ไปข้างหน้า
α	=	ค่าคงที่ที่ทำให้เรียบระหว่างข้อมูลกับค่าพยากรณ์ $0 \leq \alpha \leq 1$ โดยที่ ถ้า α มีค่าใกล้ 1 แสดงว่า ให้ความสำคัญแก่ข้อมูลล่าสุดมากกว่าข้อมูลอื่น ๆ
γ	=	ค่าคงที่ที่ทำให้เรียบระหว่างแนวโน้มจริงกับค่าประมาณของแนวโน้ม $0 \leq \gamma \leq 1$ โดยที่ ถ้า γ มีค่าใกล้ 1 แสดงว่า ให้ความสำคัญแก่ข้อมูลล่าสุดมากกว่าข้อมูลอื่น ๆ

การทำให้เรียบแบบเอกซ์โพเนนเชียลซ้ำสามครั้ง (Triple Exponential Smoothing หรือ Winters' Multiplicative Model หรือ Winters's Three-Parameter Trend)

ขั้นตอนการหาค่าพยากรณ์ (สุพล, 2537) มีดังนี้ คือ

1. กำหนดค่าคงที่ที่ทำให้เรียบ 3 ค่า คือ ค่าทำให้เรียบระหว่างข้อมูลกับค่าพยากรณ์ (α) ค่าทำให้เรียบระหว่างแนวโน้มจริงกับค่าประมาณของแนวโน้ม (γ) และค่าทำให้เรียบระหว่างค่าฤดูกาลจริงกับค่าประมาณฤดูกาล (δ) ในทางปฏิบัตินิยมใช้ค่า α เท่ากับ 0.2 ค่า γ เท่ากับ 0.2 และค่า δ เท่ากับ 0.6 อย่างไรก็ตามผู้วิเคราะห์อาจให้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการพยากรณ์ช่วยค้นหาค่าทำให้เรียบทั้งสาม เพื่อให้การพยากรณ์มีความคลาดเคลื่อนน้อยที่สุดก็ได้

2. กำหนดค่าเริ่มต้นของการพยากรณ์ซึ่งจะมี $2+s$ ค่า คือ ค่าเริ่มต้นของค่าพยากรณ์ 1 ค่า ค่าเริ่มต้นของค่าแนวโน้ม 1 ค่า และค่าเริ่มต้นของค่าฤดูกาล s ค่า เมื่อ s คือ คาบเวลาของฤดูกาลในแต่ละปี เช่น ข้อมูลรายเดือนค่า s เท่ากับ 12 ข้อมูลรายไตรมาสค่า s เท่ากับ 4 เป็นต้น

3. คำนวณค่าประมาณของพารามิเตอร์จากสูตร

$$a_t = \alpha(Y_t / c_{t-s}) + (1 - \alpha)(a_{t-1} + b_{t-1})$$

$$b_t = \gamma(a_t - a_{t-1}) + (1 - \gamma)b_{t-1}$$

$$c_t = \delta(Y_t / a_t) + (1 - \delta)c_{t-s}$$

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. คำนวณค่าพยากรณ์จากสูตร

$$F_{t+m} = (a_t + b_t(m))c_{t-s+m}$$

กำหนดให้

- F_{t+m} = ค่าพยากรณ์ ณ เวลา $t+m$
 a_t, b_t, c_t = ค่าประมาณพารามิเตอร์ ณ เวลา t
 m = ระยะเวลาที่ต้องการพยากรณ์ไปข้างหน้า
 s = เป็นคาบเวลาของฤดูกาลในแต่ละปี
 α = ค่าคงที่ที่ทำให้เรียบระหว่างข้อมูลกับค่าพยากรณ์ ($0 \leq \alpha \leq 1$)
 γ = ค่าคงที่ที่ทำให้เรียบระหว่างแนวโน้มจริงกับค่าประมาณแนวโน้ม ($0 \leq \gamma \leq 1$)
 δ = ค่าคงที่ที่ทำให้เรียบระหว่างค่าฤดูกาลจริงกับค่าประมาณฤดูกาล ($0 \leq \delta \leq 1$)

การวัดความแม่นยำในการพยากรณ์

ความแม่นยำของเทคนิคพยากรณ์ คือ ค่าที่พยากรณ์ได้แตกต่างจากค่าจริงมากน้อยแค่ไหน ถ้าแตกต่างกันน้อยแสดงว่าพยากรณ์ได้ค่อนข้างแม่นยำ ดังนั้นการวัดความแม่นยำ ดูจากความผิดพลาดในการพยากรณ์ ถ้าความผิดพลาดในการพยากรณ์ต่ำ แสดงว่า เทคนิคแม่นยำ ถ้าความผิดพลาดในการพยากรณ์สูง แสดงว่า เทคนิคนั้นไม่แม่นยำ (อัจฉรา, 2544)

$$e_t = X_t - F_t$$

กำหนดให้

- e_t = ค่าความผิดพลาด
 X_t = ค่าจริงในงวดที่ t
 F_t = ค่าพยากรณ์ในงวดที่ t

มาตรที่ใช้วัดความแม่นยำ

1. ค่าเฉลี่ยความผิดพลาด (Mean Error: ME)

$$\text{Mean Error} = \frac{\sum (X_i - F_i)}{n}$$

เป็นเทคนิคที่วัดความแม่นยำโดยเปรียบเทียบค่าจริงกับค่าพยากรณ์ แล้วมาหาค่าเฉลี่ยความผิดพลาดต่อจุด เทคนิคนี้มีปัญหา ถ้าบางจุดค่าจริงสูงกว่าค่าพยากรณ์ค่าความแตกต่างเป็นบวก บางจุดค่าจริงต่ำกว่าค่าพยากรณ์ ค่าความแตกต่างเป็นลบทำให้ผลรวมค่าบวกและลบจะหักกันไปมีผลต่อค่าเฉลี่ยมีค่าต่ำทั้งที่พยากรณ์ไม่แม่นยำ

2. ค่าเฉลี่ยความผิดพลาดสมบูรณ์ (Mean Absolute Deviation: MAD)

$$\text{MAD} = \frac{\sum |X_i - F_i|}{n}$$

เป็นเทคนิคที่วัดความแม่นยำ โดยแก้ปัญหาเทคนิคเฉลี่ยความผิดพลาด โดยการพิจารณาความแตกต่าง ค่าพยากรณ์กับค่าจริงโดยไม่คำนึงเครื่องหมาย

3. ค่าเฉลี่ยความผิดพลาดกำลังสอง (Mean Square Error: MSE)

$$\text{MSE} = \frac{\sum (X_i - F_i)^2}{n}$$

เป็นเทคนิคที่วัดความแม่นยำ โดยแก้ปัญหาเทคนิคค่าเฉลี่ยความผิดพลาดโดยพิจารณาความแตกต่างระหว่างค่าจริงกับค่าพยากรณ์โดยวิธียกกำลังสอง

4. ค่ารากที่สองของความคลาดเคลื่อนกำลังสองเฉลี่ย (Root Mean Squared Error: RMSE)

$$\text{RMSE} = \sqrt{\frac{\sum (X_i - F_i)^2}{n}}$$

5. ร้อยละของความผิดพลาดเฉลี่ย (Mean Percentage Error: MPE)

$$\text{MPE} = \frac{\sum \left(\frac{X_t - F_t}{X_t} \right) \times 100}{n}$$

เป็นเทคนิควัดความแม่นยำโดยวัดความผิดพลาดเทียบเป็นร้อยละ

6. ค่าเฉลี่ยของร้อยละความผิดพลาดสัมบูรณ์ (Mean Absolute Percentage Error: MAPE)

$$\text{MAPE} = \frac{\sum \left| \frac{X_t - F_t}{X_t} \right| \times 100}{n}$$

เป็นเทคนิควัดความแม่นยำโดยคำนวณร้อยละความผิดพลาดในการพยากรณ์โดยไม่คำนึงถึงเครื่องหมาย ค่าที่ได้ต่ำ แสดงว่าเทคนิคนั้นแม่นยำ เช่น ถ้า MAPE = 5 เปอร์เซ็นต์ แสดงว่าเทคนิคที่เลือกมีความผิดพลาดในการพยากรณ์เฉลี่ยร้อยละ 5 ต่องวด เป็นต้น ซึ่งวิธีนี้ไม่เหมาะสำหรับในการใช้เลือกรูปแบบหรือสมการการพยากรณ์

ในการพยากรณ์ครั้งนี้ มาตรการที่ใช้วัดความแม่นยำ คือ ค่าเฉลี่ยความผิดพลาดกำลังสอง (MSE หรือ MSD) เพราะค่า MSE หรือ MSD ส่วนใหญ่ใช้สำหรับการพิจารณาหาจุดเหมาะสมสำหรับรูปแบบหรือสมการการพยากรณ์ด้วยการประมาณค่าพารามิเตอร์ของสมการที่ทำให้ค่า MSE หรือ MSD มีค่าน้อยที่สุด

บทที่ 3

นโยบายและมาตรการการรับจำนำข้าวเปลือก

ในบทนี้เป็นการนำเสนอผลการศึกษเกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับการยกระดับราคาข้าว ประวัติความเป็นมาของการรับจำนำข้าวเปลือก มาตรการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี หลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติในการรับจำนำของ ธ.ก.ส. ขั้นตอนการจำนำข้าวเปลือกนาปี ราคาจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการเพาะปลูก 2544/45 และปีการเพาะปลูก 2545/46 เพื่อเป็นข้อมูลในการศึกษาถึงการกำหนดราคาจำนำข้าวเปลือกและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น โดยมีรายละเอียดดังนี้

นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับการยกระดับราคาข้าว

นับตั้งแต่ปี 2530 เป็นต้นมา รัฐบาลได้ดำเนินมาตรการยกระดับรายได้ของชาวนาให้สูงขึ้น โดยในแต่ละปีเงินจำนวนมากได้นำมาใช้เพื่อแก้ปัญหาความเดือดร้อนอันเนื่องมาจากราคาข้าวเปลือกตกต่ำ นโยบายและมาตรการต่าง ๆ มีดังนี้

1. การสำรองข้าว ดำเนินการ โดยกรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ มีวัตถุประสงค์เพื่อรักษาระดับราคาข้าวในตลาดกรุงเทพฯ ให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม มีปริมาณเพียงพอสำหรับการส่งออกและสำรองข้าวสารสำหรับการบริโภคภายในประเทศ

2. การจัดเก็บค่าธรรมเนียมการส่งออกหรือค่าพรีเมียม ดำเนินการ โดยกรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ มีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมปริมาณการส่งออกข้าว ให้ปริมาณการส่งออกสอดคล้องกับปริมาณการผลิตในประเทศ โดยใช้อัตราค่าพรีเมียมเป็นตัวกำหนด

3. การกำหนดโควตาการส่งออกและการห้ามการส่งออก มีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมปริมาณการส่งออกป้องกันมิให้ขาดแคลนข้าวสำหรับการบริโภค

4. การส่งออกโดยรัฐบาล กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ เป็นผู้ดำเนินการ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความมั่นใจให้ผู้ซื้อที่ต้องการทำสัญญากับรัฐบาล โดยตรงและช่วงเร่งระบายข้าวต้นฤดูการเก็บเกี่ยว

5. การสร้างมูลภัณฑ์กันชน ดำเนินการ โดยองค์การคลังสินค้า องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรและชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย

6. การประกันราคา ดำเนินการ โดยองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร มีวัตถุประสงค์เพื่อยกระดับฐานะของเกษตรกร เนื่องจากถ้าปล่อยให้ไปไปตามกลไกตลาดแล้ว ราคาที่เกษตรกรได้รับจะต่ำกว่าราคาประกัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

7. การให้สินเชื่อแก่ผู้ค้าข้าวเปลือก ดำเนินการ โดยธนาคารแห่งประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างอุปสงค์ในสินค้าข้าวเปลือกในช่วงต้นฤดูการเก็บเกี่ยว

8. การรับจำนำข้าวเปลือก ดำเนินการ โดย ธ.ก.ส. มีวัตถุประสงค์เพื่อชะลอปริมาณการออกสู่ตลาดของข้าวเปลือกต้นฤดูการเก็บเกี่ยว สร้างอำนาจต่อรองด้านราคาแก่เกษตรกร และบรรเทาความเดือดร้อนด้านการเงินแก่เกษตรกรในช่วงหลังฤดูการเก็บเกี่ยว

9. การรับซื้อและการเร่งระบายข้าวสารเพื่อยกระดับราคาข้าวเปลือก ดำเนินการ โดยกรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ มีวัตถุประสงค์เพื่อรับซื้อข้าวสารในช่วงต้นฤดูการเก็บเกี่ยว เก็บเข้าสต็อกข้าวเพื่อส่งออกในส่วนของภาครัฐบาล

10. โครงการเชื่อมโยงสินเชื่อเพื่อการผลิตและบริการตลาดข้าวของสหกรณ์ ดำเนินการ โดยกรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้สมาชิกของสหกรณ์ได้รับราคาขั้นต่ำคุ้มต้นทุนการผลิตและจะได้รับราคาเพิ่มขึ้นจากการแปรรูปข้าวเปลือกเป็นข้าวสารอีกส่วนหนึ่ง

11. การรับชำระหนี้ค่านี้อยู่ด้วยข้าวเปลือกและรับซื้อข้าวเปลือก ดำเนินการ โดยองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร มีวัตถุประสงค์เพื่อเปิดโอกาสให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรที่มีหนี้ค่านี้อยู่กับ อ.ต.ก. นำข้าวเปลือกมาชำระหนี้แทน ราคาสูงกว่าราคาท้องตลาด และสร้างอำนาจต่อรองราคาเกษตรกร

12. การแทรกแซงโดยวิธีการพยุงราคา มีวัตถุประสงค์เพื่อแทรกแซงตลาดข้าวเปลือก เปิดโอกาสให้เกษตรกรมีอำนาจต่อรองราคาข้าวเปลือกกับพ่อค้าคนกลางในท้องถิ่น

ประวัติความเป็นมาของการรับจำนำข้าวเปลือก

โครงการรับจำนำข้าวเปลือก (และข้าวสาร) เป็นโครงการที่รัฐบาล โดยคณะกรรมการนโยบายข้าวนำมาใช้อย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ฤดูการผลิตข้าวในปี ปีการเพาะปลูก 2528/29 เพื่อสนองนโยบายของรัฐบาลในการช่วยเหลือเกษตรกรในช่วงต้นฤดูการเก็บเกี่ยว เนื่องจากปริมาณข้าวเปลือกจะออกสู่ตลาดมาก ประกอบกับเกษตรกรบางส่วน ไม่มีเงินเป็นของตนเอง และมีความเดือดร้อนทางการเงินจะรีบขายข้าวเปลือก ทำให้ราคาตกต่ำ มาตรการรับจำนำข้าวเปลือกจึงเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยบรรเทาความเดือดร้อนทางการเงินและช่วยให้เกษตรกรเก็บข้าวเปลือกไว้รอราคา และขายในราคาที่ตนพอใจ ซึ่งถ้าเกษตรกรไม่พอใจในราคาตลาดก็จะได้รับราคาจำนำ โดยไม่ต้องเสียดอกเบี้ย

โดยหลักการแล้ว มาตรการรับจำนำข้าวเปลือก (และข้าวสาร) ที่ประกาศใช้ในระยะเวลาที่ผ่านมาจะมีหลักการกว้าง ๆ ที่คล้ายคลึงกันคือ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นิยมนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. การกำหนดราคาจำหน่าย ซึ่งเป็นราคาประกัน ถ้าเกษตรกรไม่ดำเนินการไถ่ถอนข้าวที่จำหน่ายไว้ เมื่อครบกำหนดระยะเวลาที่ตกลงกันไว้เกษตรกรจะได้รับราคาจำหน่าย

2. การกำหนดเวลาการไถ่ถอน หลังจากจำหน่ายข้าวเปลือก (และข้าวสาร) แล้ว โครงการจะอนุญาตให้เกษตรกรรอรอราคาได้ภายในเวลาที่กำหนดไว้ (ปกติไม่เกิน 6 เดือน)

3. การกำหนดวิธีการจัดการกับข้าวเปลือก (และข้าวสาร) ที่รับจำหน่าย ซึ่งจะมีหลักเกณฑ์ปลีกย่อยแตกต่างกันไปบ้างในการนำนโยบายมาใช้ในแต่ละครั้ง

ทั้งนี้ มาตรการการรับจำหน่าย จะมีวัตถุประสงค์ข้อหนึ่งข้อใดหรือหลายข้อ ดังต่อไปนี้

1. เพื่อยกระดับราคาข้าวเปลือกในช่วงเก็บเกี่ยวให้สูงขึ้น
2. เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรให้สามารถเก็บเกี่ยวข้าวเปลือก (และข้าวสาร) ไร่รอรอราคา
3. เพื่อช่วยบรรเทาความเดือดร้อนทางการเงินของเกษตรกร

มาตรการรับจำหน่ายข้าวเปลือกนาปี

มาตรการรับจำหน่ายข้าวเปลือกนาปี ได้แบ่งชนิดของข้าวออกเป็น 3 ประเภท คือ 1. ข้าวเปลือกหอมมะลิ 2. ข้าวเปลือกเหนียว 3. ข้าวเปลือกเจ้านาปี ซึ่งจะมีหน่วยงานที่รับผิดชอบอยู่ 3 หน่วยงานและมีหน้าที่ที่แตกต่างกันไป ดังนี้ (ภาพที่ 1)

1. ธ.ก.ส. มีหน้าที่รับจำหน่ายข้าวเปลือกจากเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร ได้แก่ สหกรณ์การเกษตรและสหกรณ์นิคม ที่มีผู้จำหน่ายของตนเอง

2. อคส. มีหน้าที่ออกไปประทวนในการรับจำหน่ายข้าวเปลือกในคลังกลาง ได้แก่ โรงสีสหกรณ์คลังสหกรณ์ โรงสีทั่วไป และคลังสินค้าทั่วไป

3. อ.ต.ก. มีหน้าที่ออกไปประทวนในการรับจำหน่ายข้าวเปลือกในคลังกลาง ได้แก่ โรงสีสหกรณ์คลังสหกรณ์ โรงสีทั่วไป และคลังสินค้าทั่วไป

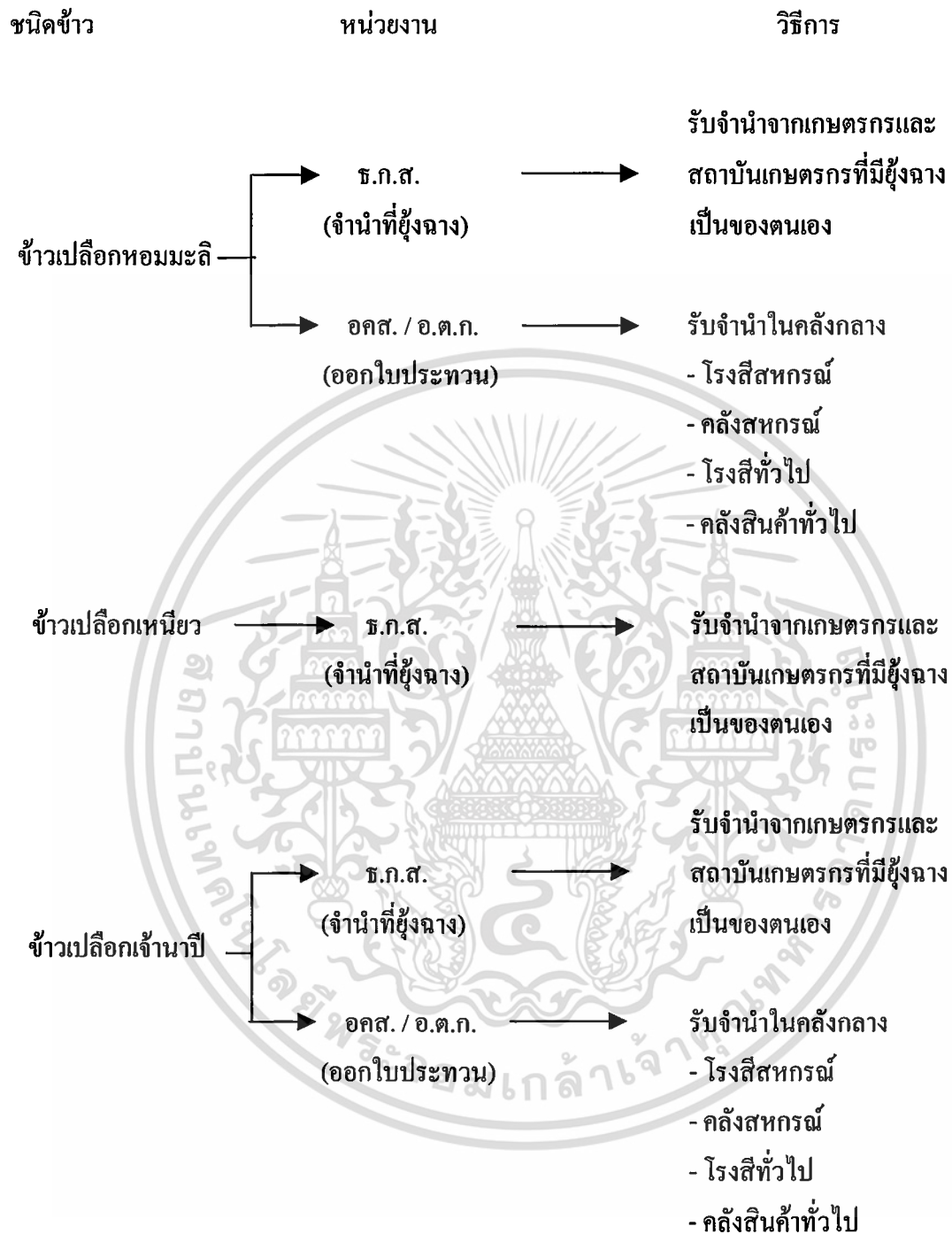
ระยะเวลาในการจำหน่ายข้าวเปลือกในแต่ละครั้งจะแตกต่างกันไป ทั้งนี้รัฐบาลจะกำหนดและประกาศให้ทราบ ส่วนระยะเวลาในการไถ่ถอนจะถูกกำหนดไว้ ในกรณีที่รับซื้อข้าวเปลือกนั้นจะมีระยะเวลาในการไถ่ถอน 3 เดือน การกำกับดูแล กระทำโดย

1. คณะกรรมการเพื่อแก้ไขปัญหาเกษตรกรอันเนื่องมาจากผลิตผลการเกษตรระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล กำกับดูแลการรับจำหน่ายและทำการประชาสัมพันธ์

2. สมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัด เป็นคณะที่ปรึกษาในการกำกับดูแล

3. ให้จังหวัดขอความร่วมมือจากหน่วยราชการในพื้นที่ช่วยดำเนินการเพื่อประสานงานและกำกับดูแลอีกทางหนึ่ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 1 มาตรการรับจำหน่ายข้าวเปลือกหน้าปี
ที่มา: (กรมการค้าภายใน, 2545)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของส่วนงานที่เกี่ยวข้องในการให้เงินกู้โดยใช้ประทวนสินค้าจำนำ

ธ.ก.ส. มีบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบ ดังนี้

1. ประชาสัมพันธ์การดำเนินงาน โครงการรับจำนำผลิตผลการเกษตรให้ผู้ประสงค์ที่จะจำนำผลิตผลการเกษตรทราบถึงหลักเกณฑ์ ขั้นตอน และวิธีปฏิบัติตามเงื่อนไขของโครงการ

2. ประสานงานกับเจ้าหน้าที่ประจำคลังสินค้า อคส. หรือ อ.ต.ก. เพื่อซักซ้อมความเข้าใจการดำเนินงานของแต่ละส่วนงาน โดยเฉพาะวงเงินกู้ขั้นสูงที่เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรจะกู้ได้

3. รับรองการเป็นลูกค้ำ ธ.ก.ส.

4. ให้เงินกู้แก่เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรที่ฝากผลิตผลการเกษตรไว้ที่คลังสินค้าที่ อคส. หรือ อ.ต.ก. กำหนด และประสงค์ที่จะกู้เงินจาก ธ.ก.ส. โดยจำนำประทวนสินค้าเป็นประกัน

ธ.ก.ส. หรือ อ.ต.ก. มีบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบ ดังนี้

1. รับฝากผลิตผลการเกษตรจากเกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรที่ต้องการกู้เงินตามโครงการรับจำนำผลิตผลการเกษตร แต่ไม่มีผู้เช่าหรือสถานที่เก็บรักษาผลิตผลการเกษตรเป็นของตนเองหรือมีแต่ไม่เพียงพอสำหรับการเก็บรักษาผลิตผลการเกษตร

2. จัดตั้ง จัดหา หรือเช่าคลังสินค้า หรือสถานที่เก็บรักษาผลิตผลการเกษตรที่รับจำนำ

3. ประสานงานกับจังหวัด หรืออำเภอแต่งตั้งผู้แทนเกษตรกรที่มีความซื่อสัตย์สุจริตและสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ตามที่ได้รับมอบหมาย เพื่อทำหน้าที่กำกับดูแลการรับมอบผลิตผลการเกษตรของโรงสี โรงงานแปรรูป หรือหน่วยงานเครือข่าย ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนด ทั้งนี้ อคส. หรือ อ.ต.ก. จะประชุมซักซ้อมผู้แทนเกษตรกรที่ได้รับการแต่งตั้งก่อนออกปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจภารกิจที่ต้องปฏิบัติ

4. ติดต่อโรงสี โรงงานแปรรูป หรือหน่วยงานเครือข่าย เพื่อเข้าร่วมโครงการรับจำนำผลิตผลการเกษตร ในกรณีจำเป็นต้องแปรรูปผลิตผลการเกษตรมาเป็นผลิตภัณฑ์การเกษตร ซึ่งผู้เข้าร่วมโครงการต้องดำเนินการภายใต้เงื่อนไขที่กำหนด

5. แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ประจำคลังสินค้าที่กำหนด เพื่อดำเนินการรับฝากผลิตผลการเกษตรรวมทั้งการออกเอกสารสำคัญในการรับฝากแก่ผู้รับฝาก ตลอดจนจัดจ้างผู้ดูแลรักษาประจำคลังสินค้าที่กำหนด และ อคส. หรือ อ.ต.ก. จะแจ้งรายชื่อ พร้อมกับจัดส่งตัวอย่างลายมือชื่อเจ้าหน้าที่ประจำคลังสินค้าให้ ธ.ก.ส. ทราบต่อไป

6. รับฝากผลิตผลการเกษตรจากเกษตรกร หรือสถาบันเกษตรกร ภายในวงเงินกู้ที่ ธ.ก.ส. กำหนด โดยไม่คิดค่ารับฝากในช่วงเวลาที่ อคส. หรือ อ.ต.ก. กำหนด และออกเอกสารสำคัญในการรับฝากให้แก่ผู้ฝากประกอบด้วยใบรับของคลังสินค้าและประทวนสินค้า ซึ่งมีการบันทึกรายการรับฝากจากผู้ฝากถูกต้องตรงกัน ทั้งใบต้นข้าว ใบรับรองคลังสินค้า และประทวนสินค้า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

7. ปลดปล่อยผลการเกษตรที่รับฝากไว้แก่ผู้ฝาก หรือผู้ได้รับสลักหลัง โอนกรรมสิทธิ์จากผู้ฝาก ซึ่งได้รับการเวนคืนใบรับของคลังสินค้าและประทวนสินค้าจาก ธ.ก.ส.

8. ดำเนินการระบายผลิตผลการเกษตรที่รับฝากไว้ เมื่อผู้ฝากไม่สามารถชำระหนี้ได้ถอนจำนำ ประทวนสินค้าภายในเวลาที่กำหนดไว้ แล้วนำเงินค่าผลิตผลการเกษตรชำระให้กับ ธ.ก.ส.

หลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติในการรับจำนำผลิตผลสำหรับ ธ.ก.ส.

คุณสมบัติของผู้กู้เงินตามโครงการรับจำนำผลิตผลการเกษตร (นิรนาม, 2545 ก)

ธ.ก.ส. ได้กำหนดคุณสมบัติของผู้กู้เงินตามโครงการรับจำนำผลิตผลการเกษตร ซึ่งมี 2 ประเภท คือ 1. เกษตรกรรายคน และ 2. สถาบันเกษตรกร ดังนี้

1. เกษตรกรรายคน ต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

1.1 เป็นเกษตรกรลูกค้าของธนาคาร หรือเป็นเกษตรกรทั่วไปที่ยังไม่ได้เป็นลูกค้าธนาคารแต่ได้รับการสอบสวนและพิจารณารับขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้า เพื่อกู้เงินตามโครงการรับจำนำผลิตผลการเกษตร

1.2 เป็นเกษตรกรที่มีการลงทุนเพาะปลูกผลิตผลการเกษตรเอง และกรรมสิทธิ์ยังเป็นของตนเอง มิใช่เป็นผลิตผลการเกษตรของญาติพี่น้อง หรือซื้อมาจากบุคคลอื่น หรือได้มาโดยวิธีการอื่น เช่น ได้จากการชำระหนี้ หรือค่าเช่าที่ดินเป็นผลิตผลการเกษตร เป็นต้น

1.3 เป็นเกษตรกรที่มีสถานที่เก็บผลิตผลการเกษตร หรือยุ้งฉางที่มั่นคงแข็งแรงเป็นของตนเอง สามารถเก็บผลิตผลการเกษตรที่จำนำไว้ได้ตลอดระยะเวลาที่จำนำ โดยไม่เกิดความเสียหายหรือเสื่อมคุณภาพ

1.4 เป็นเกษตรกรที่ไม่มีพฤติกรรมดังต่อไปนี้

1.4.1 เคยนำผลิตผลการเกษตรที่จำนำทั้งหมดหรือบางส่วนออกขายโดยไม่ได้รับอนุญาตจากธนาคารและไม่มีเหตุอันควร เป็นผลให้ไม่สามารถชำระคืนเงินกู้จำนำได้ตามที่กำหนด

1.4.2 เคยเปลี่ยนผลิตผลการเกษตรที่จำนำเป็นประเภทหรือชนิดหรือคุณภาพที่แตกต่างไปจากที่จำนำไว้กับธนาคาร โดยไม่ได้รับอนุญาตจากธนาคาร

1.4.3 เคยนำผลิตผลการเกษตรของผู้อื่นมาจำนำ หรือแจ้งปริมาณจำนำเกินความจริง มีข้ออ่อนปรน ดังนี้

กรณีมีเหตุอันควรผ่อนผันให้เกษตรกรที่มีพฤติกรรมดังกล่าวกู้เงินต่อไปได้ จะต้องให้เกษตรกรดำเนินการดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

(1) จัดให้ผู้ที่ธนาคารเชื่อถือทำหน้าที่รับรองและค้ำประกันต่อธนาคารว่าบุคคลดังกล่าวจะไม่ประพฤติเช่นนั้นอีก และยินยอมชำระหนี้เงินกู้แทน หากไม่ชำระหนี้เงินกู้ภายในระยะเวลาที่กำหนด

(2) ทำหนังสือยินยอมให้ธนาคารหักเงินกู้ที่บุคคลดังกล่าวได้รับจากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์เกษตร หรือจำหน่ายประวัตินสินค้า ชำระหนี้เงินกู้ที่ถึงกำหนดได้ตามที่ธนาคารเห็นสมควร

2. สถาบันเกษตรกร ต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

2.1 เป็นสหกรณ์การเกษตรหรือกลุ่มเกษตรกรที่มีคุณสมบัติตามข้อบังคับของธนาคาร

2.2 มียู้งฉางหรือสถานที่เก็บรักษาผลิตภัณฑ์เกษตรที่มั่นคง แข็งแรง และเป็นของตนเอง สามารถเก็บรักษาผลิตภัณฑ์จำหน่ายได้ตลอดระยะเวลาที่จำหน่ายโดยไม่เสื่อมคุณภาพ และมีเครื่องมืออุปกรณ์ที่เกี่ยวข้อง เช่น เครื่องวัดความชื้น และเครื่องชั่งน้ำหนัก เป็นต้น

2.3 ไม่มีการทุจริตหรือข้อบกพร่องที่เป็นสาระสำคัญ หรือเคยมีแต่ได้รับการแก้ไขเป็นที่เรียบร้อยแล้ว หรือได้รับการแก้ไขจนเป็นที่พอใจของธนาคาร ตลอดจนได้ดำเนินการให้บุคคลผู้เกี่ยวข้องในการทุจริต และหรือกระทำให้เกิดข้อบกพร่องนั้น พ้นจากคณะกรรมการดำเนินการหรือพนักงานของสถาบันเกษตรกร

2.4 มีความพร้อมในด้านการจัดการ และมีผลการดำเนินงานอยู่ในเกณฑ์ดีพอสมควร

2.5 เป็นสถาบันเกษตรกรที่มีผลิตภัณฑ์เกษตรเป็นของตนเอง โดยรวบรวมมาจากสมาชิกเป็นส่วนใหญ่ ส่วนที่ไม่ได้รวบรวมมาจากสมาชิกจะต้องเป็นผลิตภัณฑ์เกษตรที่รวบรวมมาจากเกษตรกร และเงินทุนที่ใช้ในการรวบรวมผลิตภัณฑ์เกษตรของสถาบันเกษตรกรจะต้องไม่ใช่เงินที่ได้มาจากกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร หรือกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร

2.6 เป็นสถาบันเกษตรกรที่ไม่มีพฤติกรรมตามข้อ 1.4

2.7 ในการพิจารณาให้กลุ่มเกษตรกรกู้เงินธนาคารนั้น กรณีที่กลุ่มเกษตรกรใดไม่มีพนักงานการตลาดที่ผ่านการอบรมจากสถาบันที่ธนาคารเห็นชอบ แต่สาขาพิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ที่กลุ่มเกษตรกรมอบหมายให้เป็นผู้รวบรวมผลิตภัณฑ์เกษตร มีความสามารถในการตรวจสอบคุณภาพผลิตภัณฑ์เกษตรก็ให้ทำสัญญากู้เงินกับกลุ่มเกษตรกรนั้นได้ โดยจัดให้คณะกรรมการของกลุ่มเกษตรกรทุกคนทำหน้าที่ค้ำประกันเป็นการส่วนตัวไว้ต่อธนาคาร หรือจัดให้มีหลักประกันอื่น เช่น หนังสือค้ำประกันจากธนาคารพาณิชย์กับผลิตภัณฑ์เกษตรจำหน่ายในมูลค่าไม่น้อยกว่าวงเงินกู้ โดยให้ธนาคารเป็นผู้รับผลประโยชน์ให้เสร็จก่อนเบิกรับเงินกู้ เป็นต้น

ลักษณะและคุณภาพของผลิตผลการเกษตรที่จะรับจำนำ (นิรนาม, 2545 ก)

การรับจำนำผลิตผลการเกษตรที่ยู้งางหรือสถานที่เก็บรักษาผลิตผลการเกษตร มีดังนี้

1. เป็นผลิตผลการเกษตรที่ผลิตได้ในปีการผลิตที่รับจำนำ

2. เป็นผลิตผลการเกษตรที่มีคุณภาพดี มีสิ่งเจือปน ข้อบกพร่องและความชื้นไม่เกินอัตราที่กำหนดและสามารถเก็บรักษาได้นานตลอดระยะเวลาที่จำนำ โดยไม่เกิดความเสียหายหรือเสื่อมคุณภาพ ซึ่งข้าวเปลือก จะต้องมีความชื้นไม่เกิน 15 เปอร์เซ็นต์ มีสิ่งเจือปน ข้อบกพร่องไม่เกิน 3 เปอร์เซ็นต์ ส่วนทางด้านคุณภาพผลิตผลการเกษตรที่จะรับจำนำจะต้องมีคุณภาพตามที่ธนาคารได้กำหนดไว้ และทางธนาคารจะแจ้งให้ทราบเมื่อมีการรับจำนำผลิตผลการเกษตรนั้น ๆ ในกรณีผลิตผลการเกษตรที่นำมาจำนำมีความชื้นเกินกว่าอัตราที่กำหนด เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรต้องลดความชื้นผลิตผลการเกษตรให้อยู่ในอัตราที่กำหนดเสียก่อน จึงจะจำนำได้

3. เนื่องจากการรับจำนำข้าวเปลือกเป็นการรับจำนำตามชนิดคุณภาพข้าว จึงได้มีการจัดทำทะเบียนมาตรฐานกลางชนิดคุณภาพข้าวเปลือก เพื่อใช้ในการกำหนดชนิดคุณภาพและวงเงินกู้จำนำข้าวเปลือกของผู้กู้ในแต่ละห้องที่ โดยการนำตัวอย่างข้าวเปลือกในแต่ละห้องที่ไปตรวจสอบคุณภาพกับเครื่องมือตรวจสอบคุณภาพข้าวเปลือกของ ธ.ก.ส. หรือขอความร่วมมือ โรงสีหรือสถาบันเกษตรกรที่มีเครื่องมือตรวจสอบคุณภาพข้าวเปลือก และนำผลการตรวจสอบไปบันทึกในทะเบียนมาตรฐานกลาง ทั้งนี้ให้ ธ.ก.ส. นำข้อมูลชนิดคุณภาพข้าวเปลือกที่สอบถามจาก โรงสีในพื้นที่ พ่อค้าข้าวและลูกค้าที่เชื่อถือได้มาประกอบการพิจารณา ก่อนการจัดทำทะเบียนมาตรฐานกลางชนิดคุณภาพข้าวเปลือก โดยชนิดและคุณภาพข้าวเปลือกกำหนดเกณฑ์พิจารณาไว้ ดังนี้

1. ข้าวเปลือกเจ้าหอมมะลิ (พันธุ์ขาวดอกมะลิ 105 พันธุ์ กข. 15 และพันธุ์คลองหลวง 1)

2. ข้าวเปลือกเจ้าชนิด 100 เปอร์เซ็นต์ ต้องสีได้ต้นข้าวไม่น้อยกว่า 405 กรัม

3. ข้าวเปลือกเจ้าชนิด 5 เปอร์เซ็นต์ ต้องสีได้ต้นข้าวไม่น้อยกว่า 390 กรัม

4. ข้าวเปลือกเจ้าชนิด 10 เปอร์เซ็นต์ ต้องสีได้ต้นข้าวไม่น้อยกว่า 360 กรัม

5. ข้าวเปลือกเจ้าชนิด 15 เปอร์เซ็นต์ ต้องสีได้ต้นข้าวไม่น้อยกว่า 330 กรัม

6. ข้าวเปลือกเจ้าชนิด 25 เปอร์เซ็นต์ ต้องสีได้ต้นข้าวไม่น้อยกว่า 300 กรัม

7. ข้าวเปลือกเหนียวเมล็ดยาว

8. ข้าวเปลือกเหนียวเมล็ดคละ

การรับจำหน่ายประทวนสินค้า

อคส. หรือ อ.ต.ก. จะประกาศลักษณะและคุณภาพของผลิตผลการเกษตรหรือผลิตภัณฑ์การเกษตร (ผลิตผลการเกษตรที่ผ่านการแปรรูปแล้ว) ที่จะรับฝากให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรได้รับทราบ

ระยะเวลาการรับจำหน่าย กำหนดชำระคืนเงินกู้ และวงเงินกู้

ธนาคารจะกำหนดระยะเวลาการรับจำหน่าย การชำระคืนเงินกู้ และวงเงินกู้ของเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร โดยจะมีการแจ้งให้ทราบเมื่อรัฐบาลได้มอบหมายให้ดำเนินงาน โครงการรับจำหน่ายผลิตผลการเกษตร สำหรับการนับระยะเวลาการรับจำหน่าย และระยะเวลาการชำระคืนเงินกู้ ให้ถือปฏิบัติ ดังนี้

1. ระยะเวลาการรับจำหน่าย กรณีจำหน่ายผลิตผลการเกษตรที่ผู้zeugหรือสถานที่เก็บรักษาผลิตผลการเกษตรให้ถือเอาวันที่ทำหนังสือกู้เงินเป็นวันสุดท้ายของการรับจำหน่าย และในกรณีจำหน่ายประทวนสินค้าให้ถือเอาวันสุดท้ายตามประทวนสินค้าเป็นหลัก โดยประทวนสินค้าจะต้องออกให้กับเกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกร ภายในระยะเวลาการรับจำหน่ายของโครงการ ทั้งนี้ ธนาคารจะต้องจ่ายเงินกู้ให้เสร็จสิ้นในเดือนถัดไป

2. ระยะเวลากำหนดชำระคืนเงินกู้ กรณีจำหน่ายผลิตผลการเกษตรที่ผู้zeugหรือสถานที่เก็บรักษาผลิตผลการเกษตรให้นับถัดจากเดือนที่ทำหนังสือกู้เงิน และในกรณีจำหน่ายประทวนสินค้าให้นับถัดจากเดือนที่ อคส. หรือ อ.ต.ก. รับฝากผลิตผลการเกษตร เช่น ลูกค้านำประทวนสินค้าลงวันที่ 25 กุมภาพันธ์ มาติดต่อทำหนังสือกู้เงินจำหน่ายแล้วเปลี่ยนวันที่ 2 มีนาคมให้กำหนดชำระคืนวันที่ 30 พฤษภาคม (3 เดือน นับถัดจากเดือนที่รับฝากผลิตผลการเกษตร) เป็นต้น ส่วนวันครบกำหนดชำระคืนให้ระบุวันสุดท้ายของเดือนที่ครบกำหนดชำระคืน

อัตราดอกเบี้ยเงินกู้และการบันทึกอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ในหนังสือกู้

ธนาคารกำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้โครงการรับจำหน่ายผลิตผลจากเกษตรกร และสถาบันเกษตรกรในอัตราร้อยละ 3 ต่อปี

ในกรณีที่เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกร ผู้กู้ไม่สามารถส่งชำระหนี้ได้ตามที่กำหนด ธนาคารจะเรียกดอกเบี้ยของต้นเงินที่ชำระไม่ได้ตามกำหนด เพิ่มขึ้นเท่ากับอัตราตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

และเรียกดอกเบี้ยเพิ่มอีกร้อยละ 3 ต่อปี ตั้งแต่วันถัดจากวันครบกำหนดไถ่ถอนจำนำจนกว่าจะชำระคืนเสร็จ

สำหรับสถาบันเกษตรกร ผู้กู้ที่มีดอกเบี้ยเงินกู้ค้างชำระ ธนาคารจะนำดอกเบี้ยจำนวนดังกล่าวมาทบทเป็นเงินต้น และเรียกดอกเบี้ยในอัตราปกติตามข้อบังคับ

เฉพาะเงินกู้โครงการรับจำนำข้าวเปลือก ธนาคารได้นำระบบ Rebate Credit มาใช้กับผู้กู้ ดังนั้น หากลูกค้าไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขตามหนังสือกู้เงิน หรือไม่ชำระหนี้เงินกู้ภายในระยะเวลาที่กำหนดตามหนังสือกู้เงิน หรือหนังสือเรียกคืนเงินกู้ ให้คิดดอกเบี้ยเงินกู้ในอัตราปกติตามข้อบังคับของธนาคาร ตั้งแต่วันถัดจากวันรับเงินกู้จนกว่าจะชำระหนี้เงินกู้เสร็จสิ้น โดยให้คิดตามต้นเงินคงเป็นหนี้ (ไม่คิดจากวงเงินกู้ครั้งแรก) และเรียกดอกเบี้ยเพิ่มอีกร้อยละ 3 ต่อปี นับถัดจากวันครบกำหนดชำระคืนตามหนังสือกู้เงิน หรือหนังสือเรียกคืนเงินกู้

หลักประกันเงินกู้

หลักประกันเงินกู้ประกอบด้วย

1. กลุ่มลูกค้าผู้กู้ทำหนังสือรับรองรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมกัน และ
2. ผู้กู้จำนำผลการเกษตรของตนเป็นประกันไว้ต่อธนาคาร หรือ
3. ผู้กู้จำนำประทวนสินค้าเป็นประกันไว้ต่อธนาคาร

การอนุมัติเงินกู้

มีการดำเนินการตามวิธีปฏิบัติปกติและคำสั่งธนาคารที่เกี่ยวข้อง กรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงธนาคารจะแจ้งให้ทราบเมื่อมีการรับจำนำผลการเกษตรนั้น ๆ

การหักเงินกู้จำนำผลการเกษตรเพื่อชำระหนี้เงินกู้เดิม

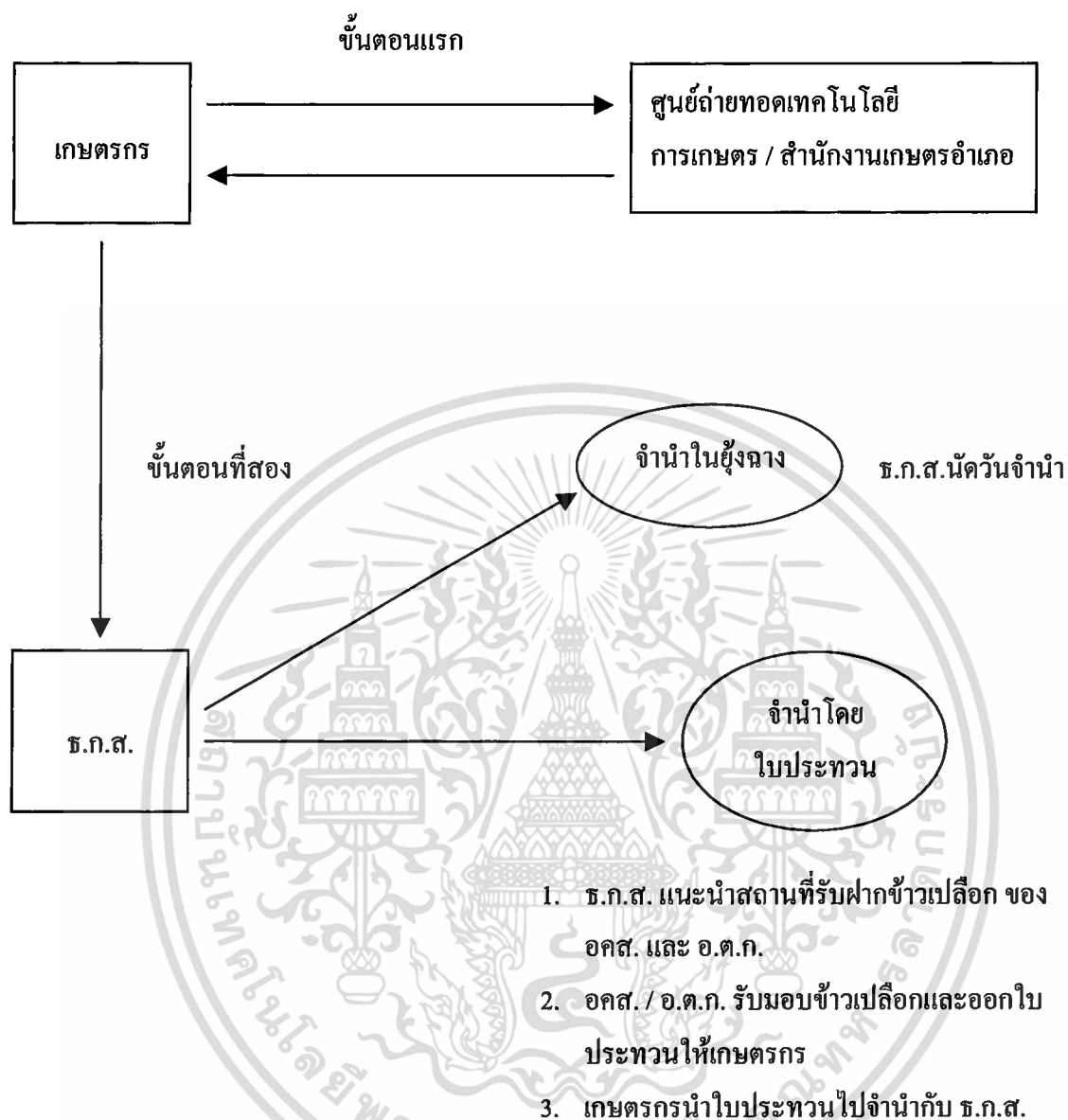
มีการพิจารณาหักชำระหนี้เงินกู้เพื่อการผลิต เฉพาะผลการเกษตรที่นำมาจำนำ (หนี้เงินกู้ปกติและหนี้เงินกู้ค้างชำระ) ที่มีอยู่ทั้งหมด หรือบางส่วนตามความเหมาะสม เพื่อเปิดวงเงินกู้เพื่อการผลิตในฤดูกาลผลิตต่อไป ทั้งนี้ ให้พนักงานพัฒนาธุรกิจทำสัญญาตกลงกับลูกค้าเกี่ยวกับจำนวนเงินที่จะนำไปเป็นค่าใช้จ่ายในครัวเรือน และจำนวนที่ยินยอมให้หักชำระหนี้เงินกู้เสนอผู้อนุมัติพิจารณา หากลูกค้าไม่ยินยอมให้ระงับการจ่ายเงินกู้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กรณีลูกคามีหนี้ค้างชำระ หรือหนี้เงินกู้สัญญาอื่นจะถึงกำหนดชำระ การจะหักชำระหนี้เงินกู้หรือไม่ ให้เป็นไปตามความประสงค์ของลูกค้า

ขั้นตอนการจำหน่ายข้าวเปลือกนาปี

ขั้นตอนการจำหน่ายข้าวเปลือกนาปี (ภาพที่ 2) ในขั้นตอนแรก เริ่มจากเกษตรกรจะต้องไปขอขึ้นทะเบียนเป็นเกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาปี ที่ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรหรือสำนักงานเกษตรอำเภอ จากนั้นทางศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรหรือสำนักงานเกษตรอำเภอจะจัดทำแบบขึ้นทะเบียนเป็นเกษตรกร พร้อมให้คำแนะนำแก่เกษตรกร เพื่อที่เกษตรกรจะได้ไปติดต่อกับทาง ธ.ก.ส. ขั้นตอนที่สอง เกษตรกรจะต้องนำแบบขึ้นทะเบียนเป็นเกษตรกรที่ได้รับจากขั้นตอนแรกมาติดต่อกับทาง ธ.ก.ส. เพื่อขอรับจำหน่าย ซึ่งทาง ธ.ก.ส. จะแนะนำการจำหน่ายข้าวให้เกษตรกร โดยที่เกษตรกรที่ยังมิได้เป็นลูกค้าของ ธ.ก.ส. จะต้องสมัครเป็นลูกค้าของ ธ.ก.ส. เสียก่อนจึงจะเข้าร่วมโครงการรับจำหน่ายได้ ในกรณีที่เกษตรกรต้องการจำหน่ายข้าวเปลือกในยุ้งฉางของตนเอง ธ.ก.ส. จะนัดวันจำหน่ายกับเกษตรกร ส่วนในกรณีที่เกษตรกรต้องการจำหน่ายโดยไปประทวน ธ.ก.ส. ก็จะแนะนำสถานที่รับฝากข้าวเปลือกของ อคส. และ อ.ต.ก. เมื่อเกษตรกรนำข้าวเปลือกไปจำหน่ายยังสถานที่รับฝากข้าวเปลือก อคส. และ อ.ต.ก. จะรับมอบข้าวเปลือกและจะออกใบประทวนให้แก่เกษตรกร จากนั้นเกษตรกรก็จะต้องนำใบประทวนไปจำหน่ายกับ ธ.ก.ส.

ภาพที่ 2 ขั้นตอนการจําหน่ายข้าวเปลือกนปี
ที่มา: (กรมการค้าภายใน, 2545)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ราคารับจำหน่ายข้าวเปลือกนาปี ปีการเพาะปลูก 2544/45

คณะกรรมการนโยบายข้าว ได้กำหนดราคาจำหน่ายข้าวเปลือกนาปี ปีการเพาะปลูก 2544/45 โดยคำนึงถึงรายได้ของเกษตรกรและการกระตุ้นเศรษฐกิจให้ลงไปถึงระดับรากหญ้า ระหว่างวันที่ 15 พฤศจิกายน 2544 ถึงกุมภาพันธ์ 2545 ระยะเวลาไถ่ถอน 3 เดือน นับถัดจากเดือนที่รับจำหน่าย (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 ราคารับจำหน่ายข้าวเปลือกนาปี ปีการเพาะปลูก 2544/45 (บาท/ตัน)

ชนิดของข้าวเปลือก	ราคารับจำหน่าย
ข้าวเปลือกเจ้าหอมมะลิ 105 และ กข. 15	6,500-7,000 (ขึ้นอยู่กับภาวะตลาด)
ข้าวเปลือกเจ้า 100 เปอร์เซ็นต์	5,330
ข้าวเปลือกเจ้า 5 เปอร์เซ็นต์	5,235
ข้าวเปลือกเจ้า 10 เปอร์เซ็นต์	5,045
ข้าวเปลือกเจ้า 15 เปอร์เซ็นต์	4,950
ข้าวเปลือกเจ้า 25 เปอร์เซ็นต์	4,760
ข้าวเปลือกเหนียว 10 เปอร์เซ็นต์ คละ	5,650
ข้าวเปลือกเหนียว 10 เปอร์เซ็นต์ เมล็ดยาว	5,900

ที่มา: (กรมการค้าภายใน, 2545)

ราคารับจำหน่ายข้าวเปลือกนาปี ปีการเพาะปลูก 2545/46

คณะกรรมการนโยบายข้าว ได้กำหนดราคาจำหน่ายข้าวเปลือกนาปี ปีการเพาะปลูก 2545/46 โดยคำนึงถึงรายได้ของเกษตรกรและการกระตุ้นเศรษฐกิจให้ลงไปถึงระดับรากหญ้า ระหว่างวันที่ 1 พฤศจิกายน 2545 ถึงกุมภาพันธ์ 2546 ระยะเวลาไถ่ถอน 3 เดือน นับถัดจากเดือนที่รับจำหน่าย (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 ราคาจำหน่ายข้าวเปลือกนาปี ปีการเพาะปลูก 2545/46 (บาท/ตัน)

ชนิดของข้าวเปลือก	ราคารับจำหน่าย
ข้าวเปลือกเจ้าหอมมะลิ 105 และ กข. 15	6,500
ข้าวเปลือกเจ้า 100 เปอร์เซนต์	5,330
ข้าวเปลือกเจ้า 5 เปอร์เซนต์	5,235
ข้าวเปลือกเจ้า 10 เปอร์เซนต์	5,045
ข้าวเปลือกเจ้า 15 เปอร์เซนต์	4,950
ข้าวเปลือกเจ้า 25 เปอร์เซนต์	4,760
ข้าวเปลือกเหนียว 10 เปอร์เซนต์ คละ	5,650
ข้าวเปลือกเหนียว 10 เปอร์เซนต์ เมล็ดยาว	5,900

ที่มา: (กรมการค้าภายใน, 2545)

พฤติกรรมการณ์เคลื่อนไหวราคาข้าว ณ ตลาดระดับต่าง ๆ

ข้าวเป็นสินค้าที่มีฤดูกาลในการผลิตและเก็บเกี่ยว โดยเฉพาะการทำนาปี เกษตรกรส่วนใหญ่ปลูกข้าวพันธุ์ที่ไวต่อช่วงแสง ข้าวนาปีจะเก็บเกี่ยวในช่วงระหว่างเดือนพฤศจิกายนถึงกุมภาพันธ์ ส่วนข้าวนาปรังเกือบทั้งหมดจะเป็นข้าวพันธุ์ใหม่ที่ไม่ไวต่อช่วงแสงและจะเก็บเกี่ยวในช่วงระหว่างเดือนมิถุนายนถึงสิงหาคม ปัจจุบันการยอมรับข้าวพันธุ์ใหม่ในฤดูนาปีมีแพร่หลายมากขึ้น โดยเฉพาะในเขตชลประทาน ทำให้ปริมาณอุปทานผลผลิตมีออกสู่ตลาดไม่เป็นไปตามฤดูกาลมากขึ้น ปริมาณอุปทานและอุปสงค์ที่มีอยู่ในตลาดระดับต่าง ๆ มีบทบาทสำคัญในการกำหนดราคา ในช่วงฤดูการเก็บเกี่ยวที่มีปริมาณอุปทานออกสู่ตลาดจำนวนมากและมีอุปสงค์ในขณะหนึ่ง ๆ เป็นจำนวนจำกัดหรือไม่เพิ่มขึ้นมาก ยกเว้นจะมีการส่งออกต่างประเทศได้มาก ย่อมมีผลทำให้ราคาสินค้าหรือราคาข้าวในขณะนั้นตกต่ำลง ในทางตรงกันข้ามถ้าเกิดความผันผวนของสภาพดินฟ้าอากาศจนทำให้ปริมาณการผลิตลดลง ย่อมส่งผลให้ราคาข้าวสูงขึ้น สำหรับอุปสงค์ของข้าวเปลือกในระดับฟาร์มในขณะหนึ่ง ๆ จะมีมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับ ปริมาณความต้องการที่จะเก็บข้าวไว้ในสต็อกและจำนวนสต็อกที่มีเหลืออยู่ของพ่อค้าคนกลางและผู้แปรรูป (โรงสี) นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับปริมาณอุปสงค์ในการส่งออกข้าวและความต้องการเพื่อการส่งมอบในแต่ละช่วงเวลา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ดังนั้น ในแต่ละช่วงเวลาราคาข้าวในตลาดหนึ่ง ๆ จะมีการเคลื่อนไหวขึ้นลงแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับอิทธิพลของอุปสงค์และอุปทานในตลาด และพฤติกรรมการเคลื่อนไหวของราคาอาจจะแตกต่างกันไปในแต่ละตลาด ดังนี้

พฤติกรรมการเคลื่อนไหวราคาข้าวเปลือกเจ้า ณ ตลาดระดับฟาร์ม

ในตลาดระดับฟาร์มจะประกอบด้วยจำนวนผู้ขายและผู้ซื้อจำนวนมาก ดังนั้นผู้ขายเกือบจะไม่มีอิทธิพลใด ๆ เหนือราคาในตลาด ที่กำหนดมาจากอุปทานและอุปสงค์ในตลาด ในช่วงฤดูเก็บเกี่ยวปริมาณผลผลิตออกสู่ตลาดมากทำให้ราคาลดลงและราคาจะสูงขึ้นเมื่อฤดูเก็บเกี่ยวได้ผ่านไป แล้วนอกจากนี้การจัดเกรดและมาตรฐานของข้าวจะทำให้ข้าวเปลือกเจ้าคุณภาพดีมีราคาสูงกว่าข้าวเปลือกที่มีคุณภาพรอง ๆ ลงไป

พฤติกรรมการเคลื่อนไหวราคาข้าวสารเจ้าในระดับขายส่ง ณ ตลาดกรุงเทพฯ

ตลาดข้าวสารเจ้าซึ่งเป็นข้าวที่ได้รับการแปรรูปแล้วจากข้าวเปลือกเจ้า เกี่ยวข้องหลายแห่งทั้งในภูมิภาค ในกรุงเทพฯ และการส่งออก แต่ที่สำคัญ ได้แก่ ตลาดกรุงเทพฯ ทั้งนี้เพราะเมื่อข้าวได้รับการแปรรูปแล้วส่วนใหญ่จะส่งผ่านมายังตลาดขายส่งในกรุงเทพฯ ก่อนที่จะจัดส่งให้กับผู้ค้าปลีก ผู้ค้าส่งในต่างจังหวัดและผู้ส่งออก ตลาดกรุงเทพฯ จึงเป็นศูนย์กลางก่อนที่จะส่งผ่านไปยังตลาดในระดับอื่น ๆ ภายในประเทศ ราคาที่ตลาดกรุงเทพฯ จะเพิ่มขึ้นหรือลดลงขึ้นอยู่กับอุปสงค์เพื่อการส่งออกเป็นสำคัญ อุปสงค์เพื่อการบริโภคภายในประเทศในขณะหนึ่ง ๆ มีอิทธิพลต่อการเคลื่อนไหวของราคาค่อนข้างน้อย เพราะปริมาณอุปสงค์การบริโภคข้าวของแต่ละคนในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ๆ ค่อนข้างจะคงที่ พฤติกรรมการเคลื่อนไหวของราคาเฉลี่ยของชนิดข้าวเป็นรายเดือนในตลาดกรุงเทพฯ นี้จะลดลง ในช่วงการเก็บเกี่ยวข้าวเปลือกและหลังจากนั้นราคาจะค่อยปรับตัวสูงขึ้น นอกจากนี้ความแปรปรวนของราคาข้าวสารเจ้าในระดับขายส่ง ณ ตลาดกรุงเทพฯ มีน้อยกว่าความแปรปรวนของราคาข้าวเปลือกที่ระดับฟาร์ม

การเคลื่อนไหวราคาข้าวสารเจ้า ณ ตลาดส่งออก

ข้าวสารเจ้าส่งออกมีหลายชนิด เช่น ข้าวสารเจ้า 100 เปอร์เซ็นต์ 5 เปอร์เซ็นต์ 10 เปอร์เซ็นต์ 15 เปอร์เซ็นต์ และ 20 เปอร์เซ็นต์ เป็นต้น ราคาในตลาดส่งออก นี้ไม่ได้เกิดจากอุปสงค์และอุปทานในตลาดที่แท้จริงในช่วงเวลาหนึ่ง แต่เป็นราคาคาดหมาย ส่วนราคาในวันที่ส่งมอบจะเป็นราคาที่เกิดจากเอกสารนี้เป็นเอกสารที่ส่งมอบไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การทำสัญญาซื้อขายล่วงหน้า ความเคลื่อนไหวของราคาส่งออกแม้จะยังคงมีลักษณะเป็นฤดูกาลอยู่บ้าง แต่ความแปรปรวนของราคาค่อนข้างจะต่ำ นอกจากนี้ยังมีการเคลื่อนไหวคล้ายคลึงกับราคาขายส่งข้าวสารเจ้า ณ ตลาดกรุงเทพฯ

ผู้ค้าข้าวของประเทศไทย ตั้งแต่ระดับโรงสี ตลาดกลาง ค้าส่ง (หยัง) และส่งออก ต่างให้ความสำคัญเห็นว่า การกำหนดราคาข้าวเปลือกในประเทศ ณ ตลาดระดับต่าง ๆ นั้น มีความสัมพันธ์กันอย่างมาก โดยราคาข้าวสารขายส่ง ณ ตลาดกรุงเทพฯ (ราคาข้าวสารที่หยังรับซื้อจากโรงสี) จะขึ้นอยู่กับราคาข้าวสารส่งออก ที่พ่อค้าส่งออกคาดการณ์ไว้ในแต่ละเดือน และราคาขายส่งข้าวเปลือก (ราคาข้าวเปลือก ณ ตลาดกลางเฉลี่ยทั่วประเทศ) จะขึ้นอยู่กับราคาข้าวสารขายส่ง ณ ตลาดกรุงเทพฯ และการปรับตัวของความสัมพันธ์ของราคาเป็นไปอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้เนื่องจากระบบสื่อสารในปัจจุบันเอื้ออำนวยมากทั้งจากการใช้โทรศัพท์และโทรสาร ดังนั้นพ่อค้าในระดับต่าง ๆ จึงสามารถสอบถามราคาข้าวได้ในเวลาที่ต้องการ ความล่าช้าในเรื่องการตอบสนองต่อราคาข้าว ณ ตลาดระดับต่าง ๆ จึงเกือบจะไม่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

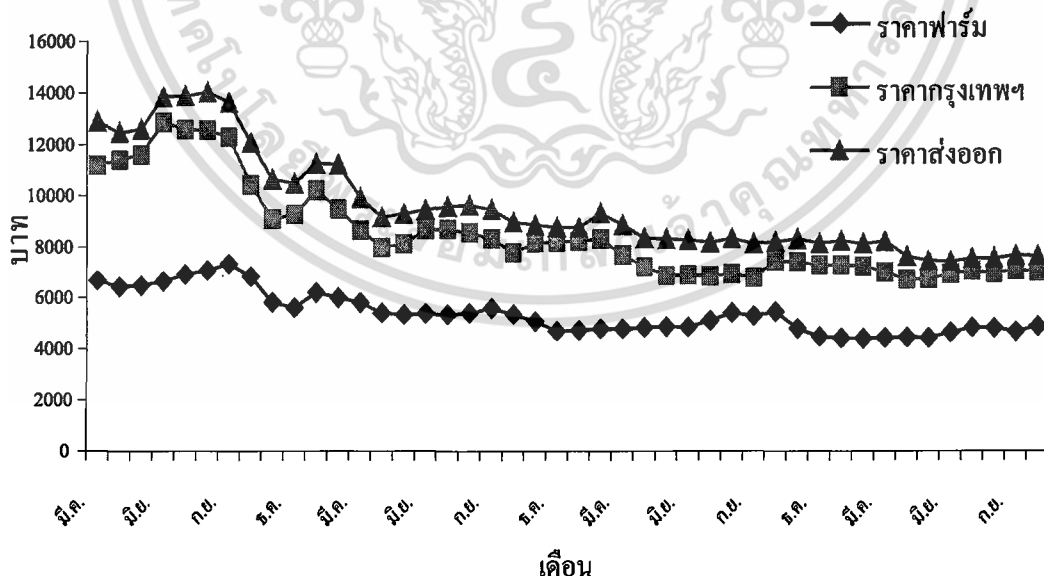
บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์

ในบทนี้เป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์การพยากรณ์ราคาข้าวและความสัมพันธ์ของราคาข้าวระหว่างตลาดและราคาจำหน่ายข้าวเปลือก เพื่อให้ได้ราคาข้าวที่เหมาะสมสำหรับการกำหนดราคาจำหน่ายข้าวเปลือกของโครงการรับจำนำข้าวเปลือก

ความสัมพันธ์ของราคาข้าวระหว่างตลาด

การเคลื่อนไหวราคาข้าวเปลือกเจ้า ณ ตลาดระดับฟาร์ม ราคาข้าวสารเจ้าในระดับขายส่ง ณ ตลาดกรุงเทพฯ และราคาข้าวสารเจ้า ณ ตลาดส่งออก ตั้งแต่เดือน มีนาคม ปี พ.ศ. 2541 จนกระทั่งถึงเดือน ตุลาคม ปี พ.ศ. 2544 เป็นไปในทิศทางเดียวกัน (ภาพที่ 3) กล่าวคือ เมื่อราคาใดในตลาดหนึ่งเปลี่ยนแปลงสูงขึ้น ราคาในอีกตลาดหนึ่งจะปรับตัวสูงขึ้นตามไปด้วย แต่ขนาดของความแตกต่างในการปรับตัวของราคาในขณะหนึ่ง ๆ จะมีมากน้อยไม่เท่ากัน ทั้งนี้อาจขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่นที่เป็นตัวกำหนดอุปสงค์และอุปทานของแต่ละตลาด

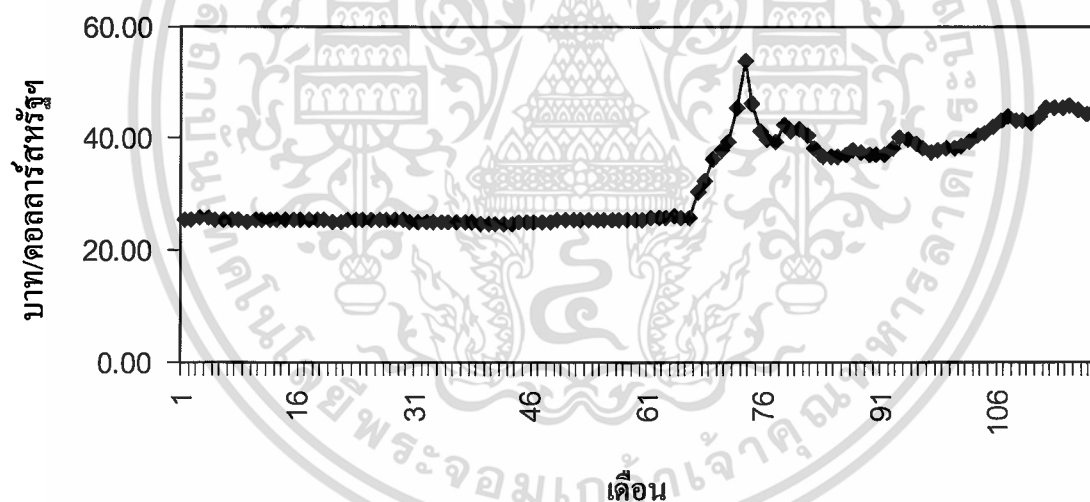

ภาพที่ 3 ความสัมพันธ์ของราคาข้าวระหว่างตลาด

ที่มา: (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2545 ข)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผลการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างสองตัวแปร พบว่า ราคาฟาร์มกับราคาส่งออกและราคาฟาร์มกับราคากรุงเทพฯ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.94 และ 0.92 ตามลำดับ โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างราคาฟาร์มกับราคาส่งออก มีค่าใกล้ 1 มากกว่า ดังนั้น การศึกษาจึงได้มีการนำราคาส่งออกมาทำการพยากรณ์เพื่อประมาณหาราคาฟาร์ม และจะใช้ราคาส่งออกที่เป็นดอลลาร์ ทั้งนี้เนื่องจากราคาส่งออกเป็นตัวแทนของราคาที่กำหนดมาจากความต้องการ (demand) และปริมาณ (supply) ในตลาดโลก ในการวิเคราะห์ครั้งนี้จึงอยู่บนพื้นฐานของดุลยภาพในตลาดและมีปัจจัยเรื่องของอัตราแลกเปลี่ยนเข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งอัตราแลกเปลี่ยนของไทยตั้งแต่อดีตจนกระทั่งเดือน มิถุนายน ปี 2540 จะมีระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบคงที่ จากนั้น ได้เกิดวิกฤตการณ์ค่าเงินบาท จึงได้มีการนำระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบลอยตัวมาใช้ตั้งแต่เดือน กรกฎาคม ปี 2540 และตั้งแต่เดือน มีนาคม ปี 2541 เป็นต้นมา ค่าเงินบาทก็มีการปรับตัวขึ้นลงเล็กน้อยมาจนกระทั่งปัจจุบัน (ภาพที่ 4)

ภาพที่ 4 อัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา ตั้งแต่เดือน มกราคม ปี 2535 ถึงเดือน ตุลาคม ปี 2544
ที่มา: (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2545)

การพยากรณ์ราคาส่งออก (ดอลลาร์สหรัฐ) อัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา และ ราคาฟาร์ม

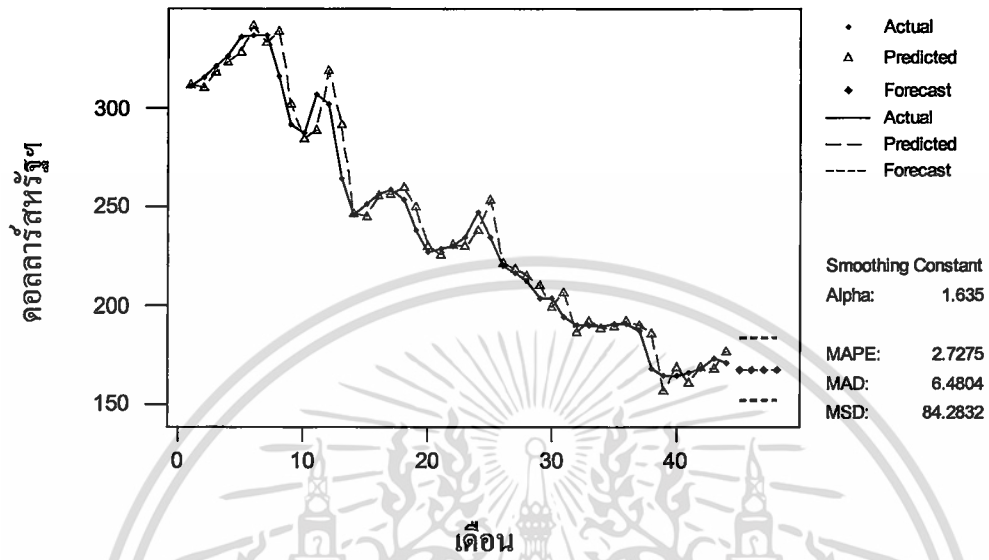
ในการพยากรณ์นี้ จะแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนที่ 1 จะใช้ข้อมูลตั้งแต่เดือน มีนาคม ปี 2541 ถึงเดือน ตุลาคม ปี 2544 เพื่อพยากรณ์ราคาฟาร์มในเดือน พฤศจิกายน ปี 2544 ถึงเดือน กุมภาพันธ์ ปี 2545 และส่วนที่ 2 จะใช้ข้อมูลตั้งแต่เดือน มีนาคม ปี 2541 ถึงเดือน ตุลาคม ปี 2545 เพื่อพยากรณ์ราคาฟาร์มในเดือน พฤศจิกายน ปี 2545 ถึงเดือน กุมภาพันธ์ ปี 2546 ด้วยวิธีการทำให้เรียบแบบเอกซ์โพเนนเชียลอย่างง่าย การทำให้เรียบแบบเอกซ์โพเนนเชียลทวิของโฮลท์ และการทำให้เรียบแบบเอกซ์โพเนนเชียลซ้ำสามครั้ง จากนั้นจะเลือกค่าพยากรณ์ของวิธีใดวิธีหนึ่งที่ให้ค่า MSD น้อยที่สุด

การพยากรณ์ราคาส่งออก (ดอลลาร์สหรัฐ) อัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา และราคาฟาร์ม (ปี 2544/45)

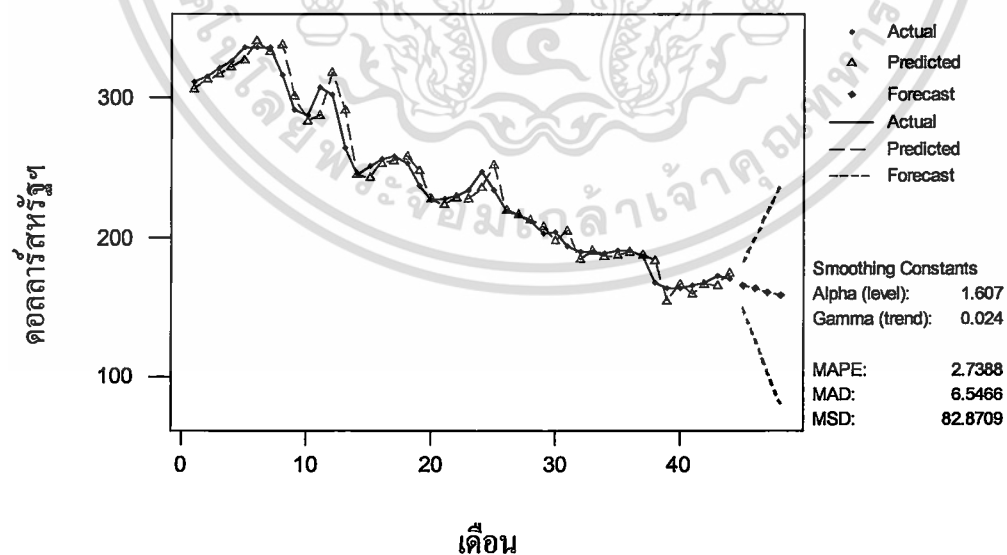
ผลการวิเคราะห์การพยากรณ์ราคาส่งออก (ดอลลาร์สหรัฐ) ซึ่งใช้ข้อมูลตั้งแต่เดือน มีนาคม ปี 2541 ถึงเดือน ตุลาคม ปี 2544 พบว่าการพยากรณ์โดยใช้วิธีการทำให้เรียบแบบเอกซ์โพเนนเชียลอย่างง่าย ได้ค่า MSD เท่ากับ 84.28 (ภาพที่ 5) วิธีการทำให้เรียบแบบเอกซ์โพเนนเชียลทวิของโฮลท์ ได้ค่า MSD เท่ากับ 82.87 (ภาพที่ 6) วิธีการทำให้เรียบแบบเอกซ์โพเนนเชียลซ้ำสามครั้ง ได้ค่า MSD เท่ากับ 227.39 (ภาพที่ 7) ดังนั้น ค่าที่เหมาะสมที่สุดได้จากวิธีการทำให้เรียบแบบเอกซ์โพเนนเชียลทวิของโฮลท์ เพราะให้ค่า MSD น้อยที่สุด โดยค่าพยากรณ์ราคาส่งออก (ดอลลาร์สหรัฐ) ที่ได้สำหรับเดือน พฤศจิกายน ปี 2544 มีค่าเท่ากับ 166.16 เดือน ธันวาคม ปี 2544 มีค่าเท่ากับ 163.62 เดือน มกราคม ปี 2545 มีค่าเท่ากับ 161.09 และ เดือน กุมภาพันธ์ ปี 2545 มีค่าเท่ากับ 158.86

ผลการวิเคราะห์การพยากรณ์อัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา (บาทต่อดอลลาร์สหรัฐ) ซึ่งใช้ข้อมูลตั้งแต่เดือน มีนาคม ปี 2541 ถึงเดือน ตุลาคม ปี 2544 พบว่าการพยากรณ์โดยใช้วิธีการทำให้เรียบแบบเอกซ์โพเนนเชียลอย่างง่าย ได้ค่า MSD เท่ากับ 0.92 (ภาพที่ 8) วิธีการทำให้เรียบแบบเอกซ์โพเนนเชียลทวิของโฮลท์ ได้ค่า MSD เท่ากับ 1.92 (ภาพที่ 9) วิธีการทำให้เรียบแบบเอกซ์โพเนนเชียลซ้ำสามครั้ง ได้ค่า MSD เท่ากับ 2.71 (ภาพที่ 10) ดังนั้น ค่าที่เหมาะสมที่สุดได้จากวิธีการทำให้เรียบแบบเอกซ์โพเนนเชียลอย่างง่าย เพราะให้ค่า MSD น้อยที่สุด โดยค่าพยากรณ์อัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา (บาทต่อดอลลาร์สหรัฐ) ที่ได้สำหรับเดือน พฤศจิกายน ปี 2544 จนกระทั่งถึง เดือน กุมภาพันธ์ ปี 2545 มีค่าเท่ากับ 44.84

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

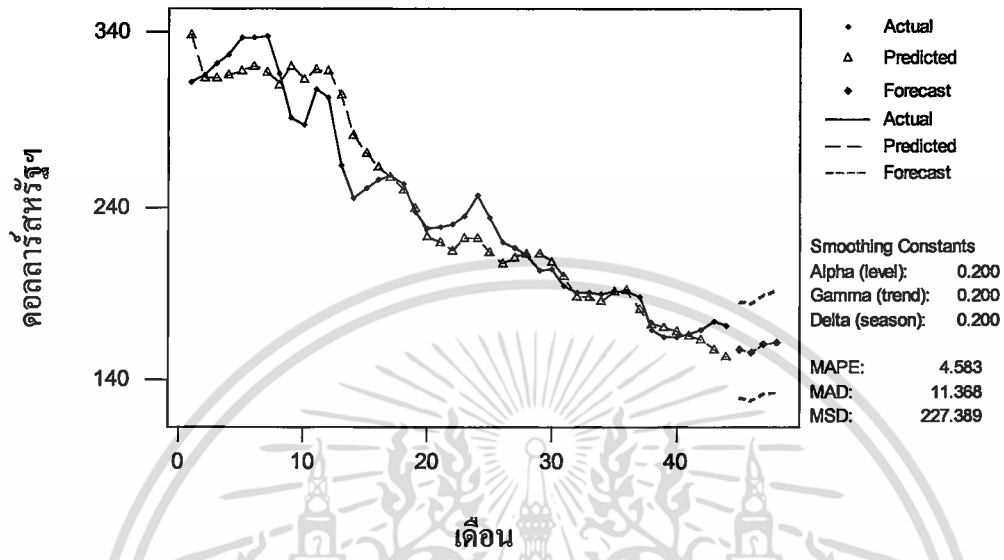

ภาพที่ 5 การพยากรณ์ราคาส่งออก (ดอลลาร์สหรัฐฯ) โดยวิธีการทำให้เรียบแบบเอกซ์โพเนนเชียลอย่างง่าย สำหรับปี 2544/45

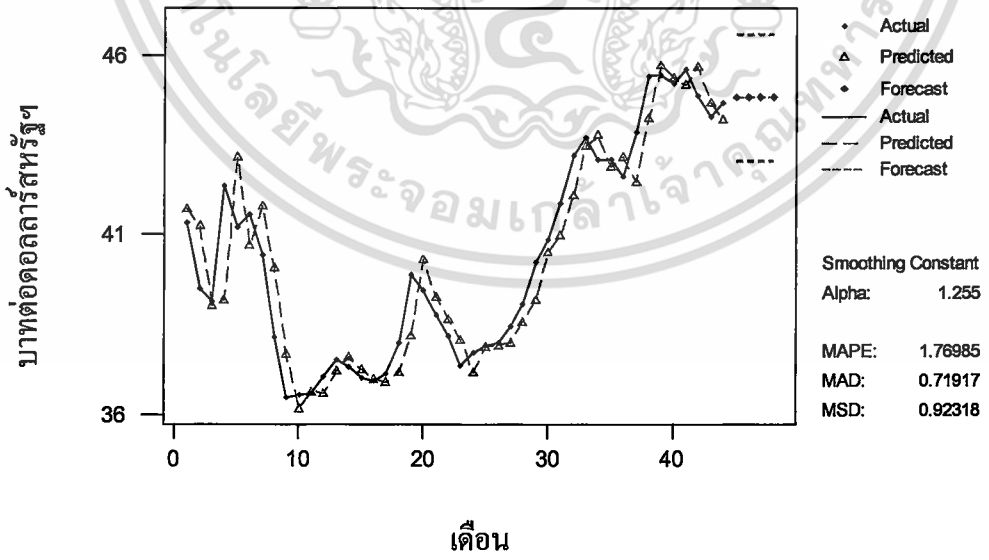

ภาพที่ 6 การพยากรณ์ราคาส่งออก (ดอลลาร์สหรัฐฯ) โดยวิธีการทำให้เรียบแบบเอกซ์โพเนนเชียลของโฮลท์ สำหรับปี 2544/45

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

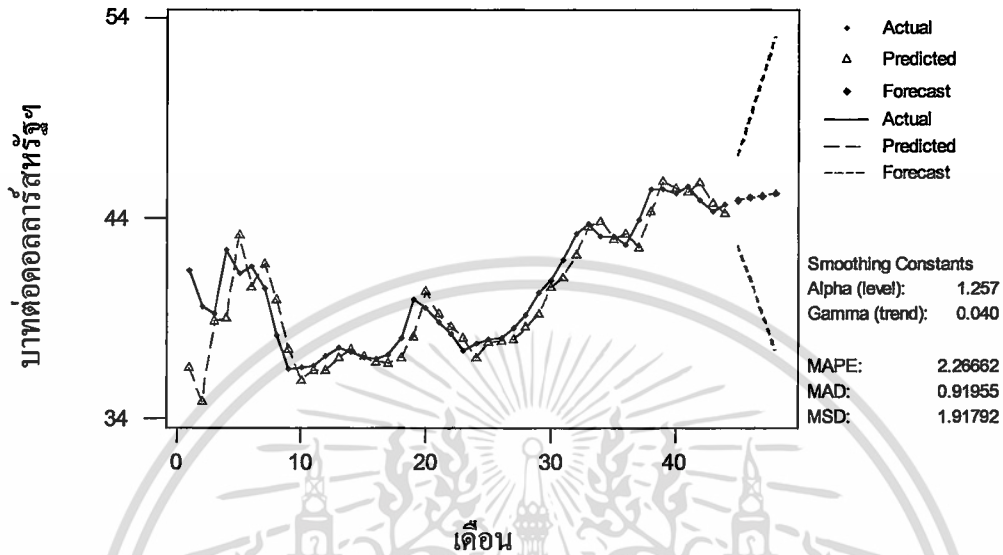

ภาพที่ 7 การพยากรณ์ราคาส่งออก (ดอลลาร์สหรัฐฯ) โดยวิธีการทำให้เรียบแบบเอกซ์โพเนนเชียลซ้ำสามครั้ง สำหรับปี 2544/45

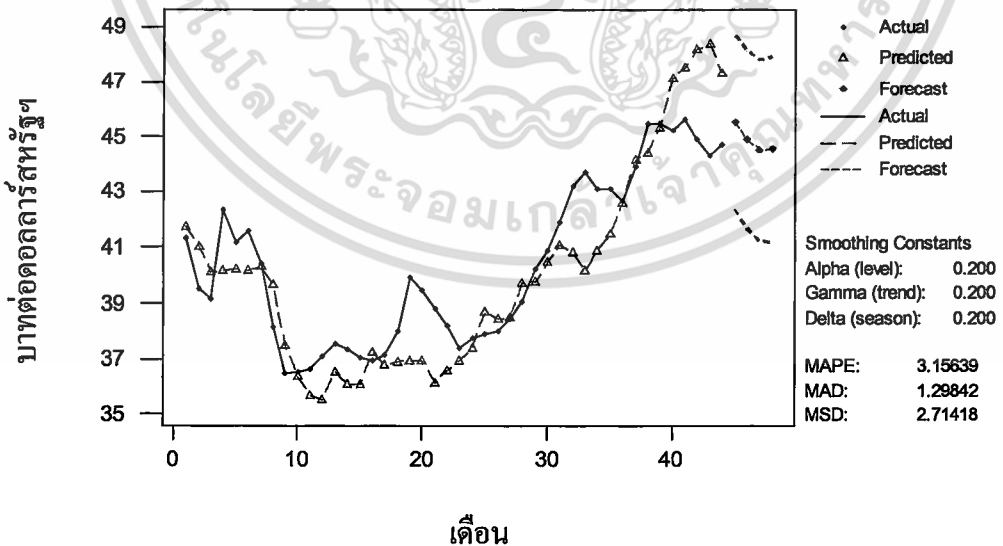

ภาพที่ 8 การพยากรณ์อัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา (บาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ) โดยวิธีการทำให้เรียบแบบเอกซ์โพเนนเชียลอย่างง่าย สำหรับปี 2544/45

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 9 การพยากรณ์อัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา (บาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ) โดยวิธีการทำให้เรียบแบบเอกซ์โพเนนเชียลทวิของโฮลท์ สำหรับปี 2544/45

ภาพที่ 10 การพยากรณ์อัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา (บาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ) โดยวิธีการทำให้เรียบแบบเอกซ์โพเนนเชียลซ้ำสามครั้ง สำหรับปี 2544/45

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นิยามให้ไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เนื่องจากราคาส่งออกกับราคาฟาร์มมีความสัมพันธ์มาก ดังนั้นจึงใช้ราคาส่งออก (ดอลลาร์สหรัฐ) ที่พยากรณ์ได้คูณกับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราจะได้ราคาส่งออก (บาท) แล้วนำข้อมูลมาพยากรณ์ราคาฟาร์ม โดยใช้ค่าผลต่างเฉลี่ยระหว่างราคาส่งออก (บาท) กับราคาฟาร์ม มีค่าเท่ากับ 3,176 บาทต่อเกวียน โดยที่ ผลต่าง = ราคาส่งออก (บาท) - ราคาฟาร์ม

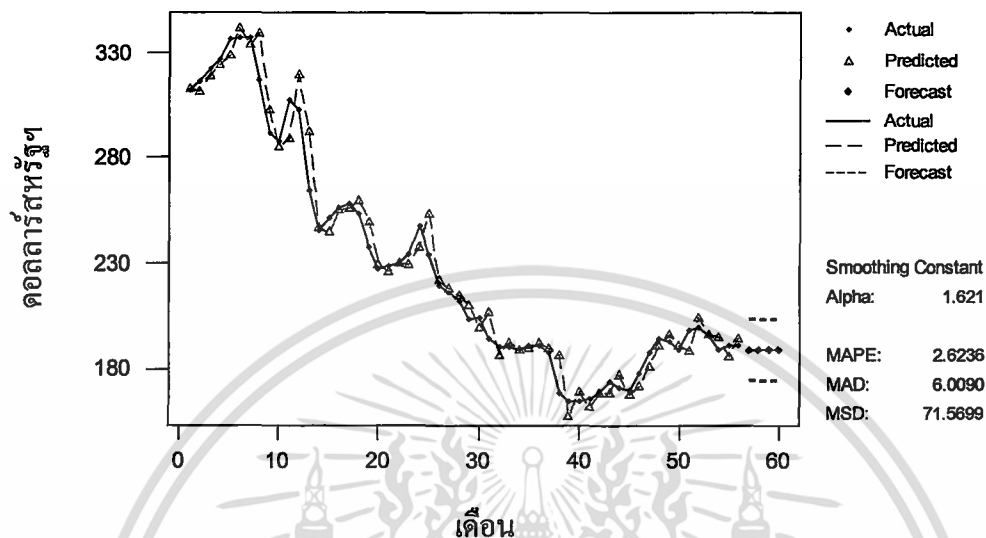
จะได้ ราคาฟาร์ม = ราคาส่งออก (บาท) – ค่าผลต่างเฉลี่ย

ดังนั้นค่าพยากรณ์ของราคาฟาร์มจากการคำนวณ สำหรับ เดือน พฤศจิกายน ปี 2544 มีค่าเท่ากับ 4,275.27 บาท เดือน ธันวาคม ปี 2544 มีค่าเท่ากับ 4,161.64 บาท เดือน มกราคม ปี 2545 มีค่าเท่ากับ 4,048.05 บาท และ เดือน กุมภาพันธ์ ปี 2545 มีค่าเท่ากับ 3,934.47 บาท

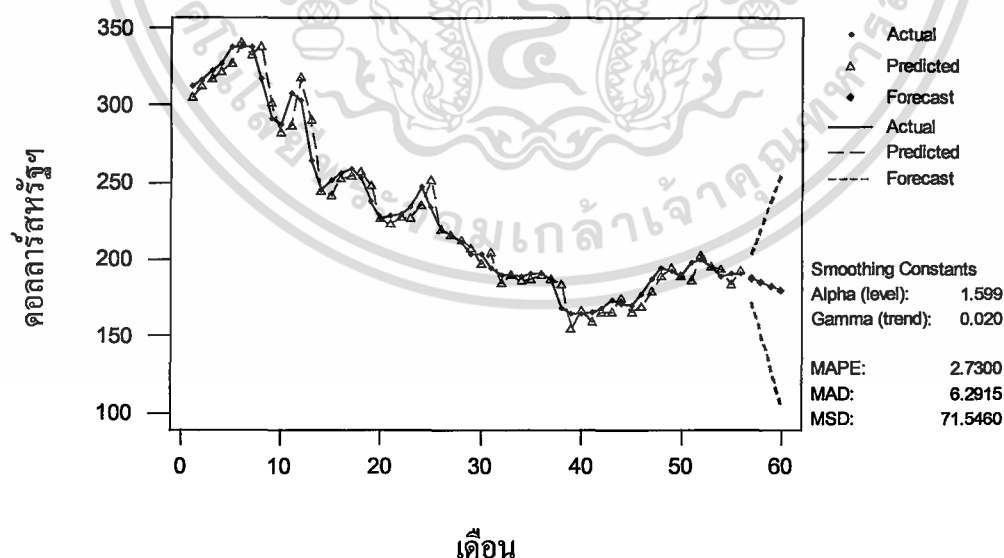
การพยากรณ์ราคาส่งออก (ดอลลาร์สหรัฐ) อัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา และราคาฟาร์ม (ปี 2545/46)

ผลการวิเคราะห์การพยากรณ์ราคาส่งออก (ดอลลาร์สหรัฐ) ซึ่งใช้ข้อมูลตั้งแต่เดือน มีนาคม ปี 2541 ถึงเดือน ตุลาคม ปี 2545 พบว่าการพยากรณ์โดยใช้วิธีการทำให้เรียบแบบเอกซ์โพเนนเชียลอย่างง่าย ได้ค่า MSD เท่ากับ 71.57 (ภาพที่ 11) วิธีการทำให้เรียบแบบเอกซ์โพเนนเชียลทวิของโฮลท์ ได้ค่า MSD เท่ากับ 71.55 (ภาพที่ 12) วิธีการทำให้เรียบแบบเอกซ์โพเนนเชียลซ้ำสามครั้ง ได้ค่า MSD เท่ากับ 237.15 (ภาพที่ 13) ดังนั้น ค่าที่เหมาะสมที่สุดได้จากวิธีการทำให้เรียบแบบเอกซ์โพเนนเชียลทวิของโฮลท์ เพราะให้ค่า MSD น้อยที่สุด โดยค่าพยากรณ์ราคาส่งออก (ดอลลาร์สหรัฐ) ที่ได้สำหรับเดือน พฤศจิกายน ปี 2545 มีค่าเท่ากับ 187.75 เดือน ธันวาคม ปี 2545 มีค่าเท่ากับ 185.27 เดือน มกราคม ปี 2546 มีค่าเท่ากับ 182.79 และ เดือน กุมภาพันธ์ ปี 2546 มีค่าเท่ากับ 180.31

ผลการวิเคราะห์การพยากรณ์อัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา (บาทต่อดอลลาร์สหรัฐ) ซึ่งใช้ข้อมูลตั้งแต่เดือน มีนาคม ปี 2541 ถึงเดือน ตุลาคม ปี 2545 พบว่าการพยากรณ์โดยใช้วิธีการทำให้เรียบแบบเอกซ์โพเนนเชียลอย่างง่าย ได้ค่า MSD เท่ากับ 0.80 (ภาพที่ 14) วิธีการทำให้เรียบแบบเอกซ์โพเนนเชียลทวิของโฮลท์ ได้ค่า MSD เท่ากับ 1.49 (ภาพที่ 15) วิธีการทำให้เรียบแบบเอกซ์โพเนนเชียลซ้ำสามครั้ง ได้ค่า MSD เท่ากับ 2.39 (ภาพที่ 16) ดังนั้นค่าที่เหมาะสมที่สุดได้จากวิธีการทำให้เรียบแบบเอกซ์โพเนนเชียลอย่างง่าย เพราะให้ค่า MSD น้อยที่สุด โดยค่าพยากรณ์อัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา (บาทต่อดอลลาร์สหรัฐ) ที่ได้สำหรับเดือน พฤศจิกายน ปี 2545 จนกระทั่งถึง เดือน กุมภาพันธ์ ปี 2546 มีค่าเท่ากับ 43.85

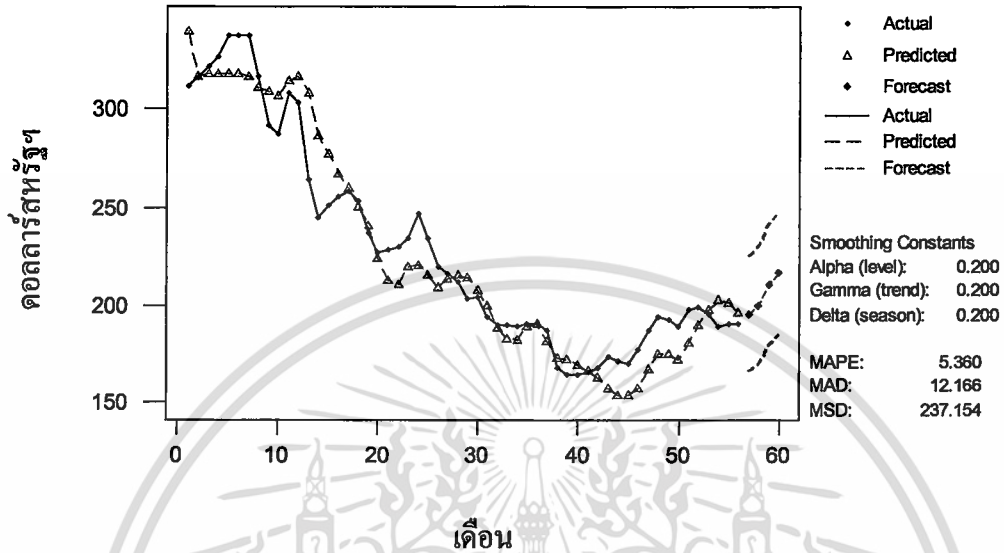

ภาพที่ 11 การพยากรณ์ราคาส่งออก (ดอลลาร์สหรัฐฯ) โดยวิธีการทำให้เรียบแบบเอกซ์โพเนนเชียลอย่างง่าย สำหรับปี 2545/46

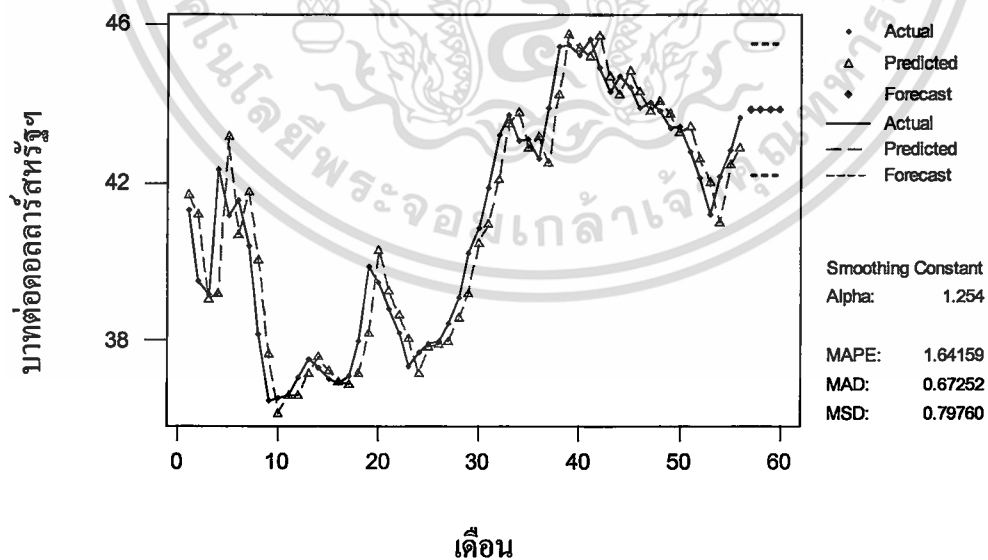

ภาพที่ 12 การพยากรณ์ราคาส่งออก (ดอลลาร์สหรัฐฯ) โดยวิธีการทำให้เรียบแบบเอกซ์โพเนนเชียลทวิของโฮลท์ สำหรับปี 2545/46

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

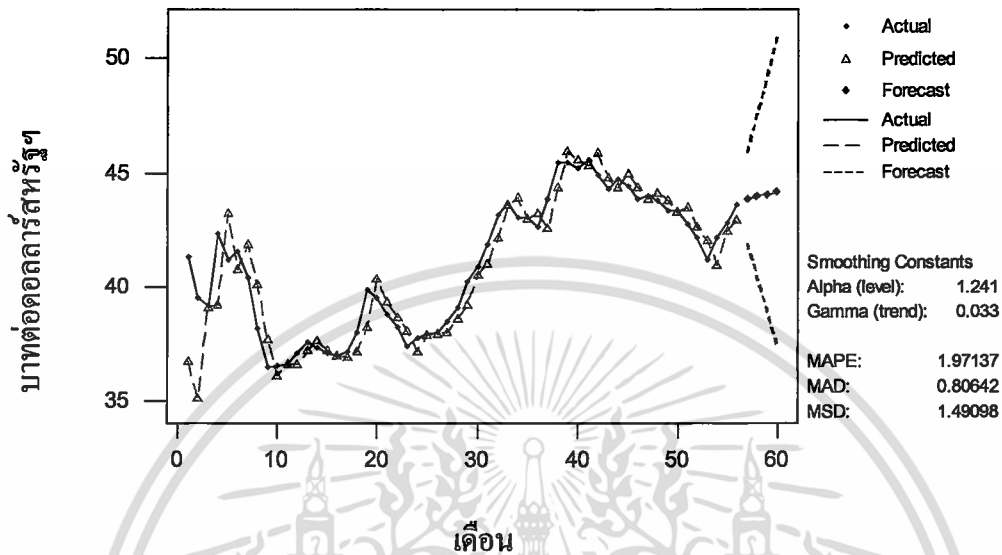

ภาพที่ 13 การพยากรณ์ราคาส่งออก (ดอลลาร์สหรัฐฯ) โดยวิธีการทำให้เรียบแบบเอกซ์โพเนนเชียลซ้ำสามครั้ง สำหรับปี 2545/46

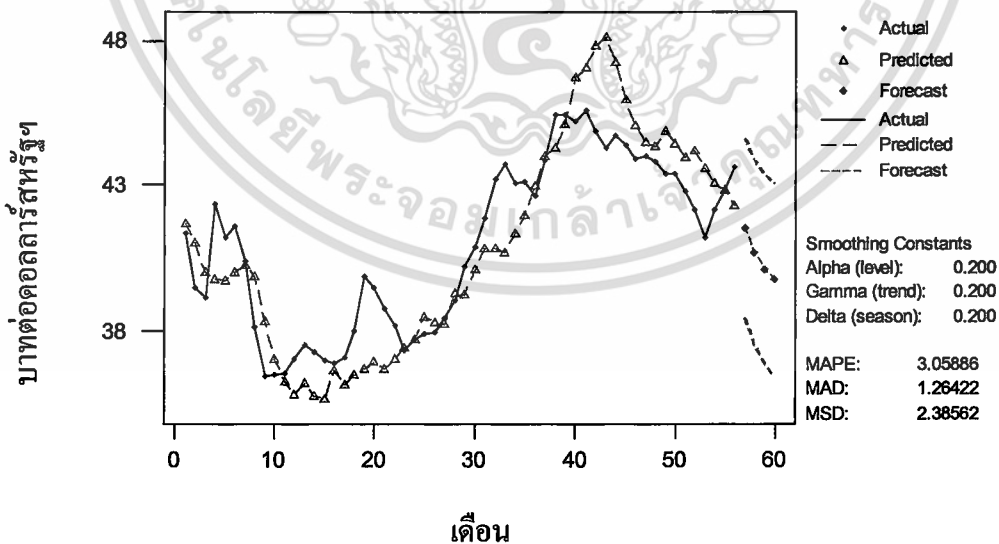

ภาพที่ 14 การพยากรณ์อัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา (บาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ) โดยวิธีการทำให้เรียบแบบเอกซ์โพเนนเชียลอย่างง่าย สำหรับปี 2545/46

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 15 การพยากรณ์อัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา (บาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ) โดยวิธีการทำให้เรียบแบบเอกซโพเนนเชียลทวิของ โฮลท์ สำหรับปี 2545/46

ภาพที่ 16 การพยากรณ์อัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา (บาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ) โดยวิธีการทำให้เรียบแบบเอกซโพเนนเชียลซ้ำสามครั้ง สำหรับปี 2545/46

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เนื่องจากราคาส่งออกกับราคาฟาร์มมีความสัมพันธ์มาก ดังนั้นจึงใช้ราคาส่งออก (ดอลลาร์สหรัฐ) ที่พยากรณ์ได้คูณกับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราจะได้ราคาส่งออก (บาท) แล้วนำข้อมูลมาพยากรณ์ราคาฟาร์ม โดยใช้ค่าผลต่างเฉลี่ย ระหว่างราคาส่งออก (บาท) กับราคาฟาร์ม มีค่าเท่ากับ 3,283 บาทต่อเกวียน โดยที่ ผลต่าง = ราคาส่งออก (บาท) - ราคาฟาร์ม

จะได้ ราคาฟาร์ม = ราคาส่งออก (บาท) – ค่าผลต่างเฉลี่ย

ดังนั้นค่าพยากรณ์ของราคาฟาร์มจากการคำนวณ สำหรับ เดือน พฤศจิกายน ปี 2545 มีค่าเท่ากับ 4,950.28 บาท เดือน ธันวาคม ปี 2545 มีค่าเท่ากับ 4,841.57 บาท เดือน มกราคม ปี 2546 มีค่าเท่ากับ 4,776.67 บาท และ เดือน กุมภาพันธ์ ปี 2545 มีค่าเท่ากับ 4,624.11 บาท

การวิจารณ์ผลการวิเคราะห์

ผลการวิเคราะห์ภายใต้ความสมดุระหว่างดีมานด์และซัพพลายของแต่ละระดับของตลาดโลก พบว่า ราคาฟาร์มที่พยากรณ์สำหรับปีการเพาะปลูก 2544/45 โดยเฉลี่ยมีค่าเท่ากับ 4,104.86 บาท และราคาฟาร์มที่เกษตรกรขายได้ ณ ทำข้าวกำนันทรง อ.เมือง จ.นครสวรรค์ ซึ่งเป็นตลาดกลางในการค้าข้าว และได้รับอิทธิพลจาก โครงการรับจำนำข้าวเปลือกน้อย เป็นราคาฟาร์มที่เกิดขึ้นจริง โดยเฉลี่ยมีค่าเท่ากับ 3,986.81 บาท โดยที่ราคาที่พยากรณ์ได้จะมีราคาที่สูงกว่าราคาฟาร์มที่เกษตรกรขายได้จริง ถ้ามีการรับจำนำโดยใช้ราคาพยากรณ์นี้ก็จะทำให้ราคาข้าวนี้สูงขึ้นและสูงกว่าราคาที่เกษตรกรขายได้ เพื่อแก้ปัญหาด้านราคาข้าวที่มีราคาต่ำให้สูงขึ้น แสดงให้เห็นว่าราคาข้าวเปลือกที่ได้จากการพยากรณ์มีค่าสูงกว่าและใกล้เคียงกับราคาข้าวเปลือกที่เกษตรกรขายได้ และราคาทั้งสองนี้ต่ำกว่าราคาที่รัฐบาลรับจำนำ ที่กำหนดไว้ 4,760 บาท/ตัน สำหรับข้าวเปลือก 25 เปอร์เซนต์ จึงทำให้เกษตรกรส่วนใหญ่เข้าร่วมโครงการเป็นจำนวนมาก เพราะรัฐบาลได้กำหนดราคารับจำนำสูง กว่าราคาตามท้องตลาดทั่ว ๆ ไป ส่งผลให้เกษตรกรจำนำข้าวเปลือกและมีได้มีการไถ่ถอน ปริมาณข้าวเปลือกในคลังสินค้าจึงมีจำนวนมาก รวมทั้งปริมาณข้าวเปลือกที่รัฐบาลรับจำนำเมื่อปี 2543/44 ยังคงค้างอยู่ในคลังสินค้ามากกว่า 1.6 ล้านตัน (นิรนาม, 2544: 1) ทำให้รัฐบาลต้องใช้งบประมาณเป็นจำนวนมากในด้านค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นทั้งหมด เช่น ค่าเช่าโรงสี เป็นต้น และปริมาณข้าวที่ค้างอยู่ในคลังสินค้าเป็นจำนวนมาก หากปล่อยทิ้งไว้เป็นเวลานาน อาจทำให้เกิดความเสียหายจากแมลงและการเสื่อมคุณภาพ ดังนั้นรัฐบาลจึงต้องมีการระบายข้าวเปลือกออกจากคลังสินค้า แต่เนื่องจากราคาข้าวในตลาดโลก ไม่มีการขยับตัวสูงขึ้นและรัฐบาลรับซื้อข้าว (ประกันราคา) มาในราคาที่สูง จึงเกิดปัญหาในเรื่องของการระบายข้าว ต่อมารัฐบาลต้องการระบายข้าวออกจากคลังสินค้า จึงได้ทำสัญญาตกลงซื้อขายข้าวกับประเทศเกาหลีเหนือ ในราคาที่ถูกและให้เครดิต 2 ปี เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อีกทั้งยังให้ส่วนลดในราคาตันละ 13 ดอลลาร์สหรัฐฯ เป็นค่าปรับปรุงคุณภาพข้าว (นิรนาม, 2545 ข : 8) ซึ่งรัฐบาลไม่ควรดำเนินการในส่วนของการขายข้าว ควรให้ผู้ส่งออกดำเนินการเพื่อให้ราคาข้าวเป็นไปตามอุปสงค์และอุปทานในตลาดโลก การที่รัฐบาลรับจำนำข้าวในราคาที่สูง ทำให้เกิดการส่งสัญญาณที่ผิดแก่เกษตรกร เพราะเกษตรกรจะมีการเพิ่มพื้นที่ในการเพาะปลูกข้าวมากขึ้น ทำให้ปริมาณข้าวที่ผลิตได้มีมากขึ้น ราคาข้าวจึงไม่สูงขึ้นเนื่องจากมีปริมาณผลผลิตมาก แต่ทั้งนี้เกษตรกรจะไม่เดือดร้อนเพราะมีโครงการรับจำนำข้าวเปลือก ส่วนรัฐบาลจะต้องรับภาระมากขึ้น และสูญเสียงบประมาณเป็นจำนวนมาก เป็นต้น

สำหรับผลการวิเคราะห์ราคาจำนำข้าวเปลือกที่เหมาะสม ในปีการเพาะปลูก 2545/46 โดยเฉลี่ยมีค่าเท่ากับ 4,798.16 บาท และในปีการเพาะปลูกนี้รัฐบาลได้กำหนดราคาจำนำไว้ที่ 4,760 บาท/ตัน ซึ่งเป็นราคาที่ใกล้เคียงและเป็นราคาที่เหมาะสม เพราะเมื่อพิจารณาราคาฟาร์มที่เกิดขึ้นจริงในเดือนมกราคม ถึง เดือน ตุลาคม ปี 2545 จะเห็นได้ว่าราคาฟาร์มได้เพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ และคาดว่าจะสูงขึ้นต่อไปอีก ราคาข้าวมีการขยับตัวสูงขึ้น ทำให้เกษตรกรไม่ได้รับความเดือดร้อน ในการกำหนดราคาจำนำข้าวของ โครงการรับจำนำข้าวเปลือกไม่เป็นที่แน่ชัดว่ารัฐบาลได้ใช้หลักเกณฑ์ใดมาพิจารณาและในปีการเพาะปลูกปีถัดไป รัฐบาลจะกำหนดราคาจำนำข้าวเปลือกไว้ที่ระดับใด โดยที่ไม่หลักเกณฑ์ที่แน่นอน ซึ่งถ้าหากมีการกำหนดราคาที่สูงเกินไป รัฐบาลก็ต้องรับภาระทั้งหมดจากผลการพยากรณ์ข้างต้น จะเห็นว่าราคาที่พยากรณ์ได้มีความน่าเชื่อถือพอสมควร ดังนั้นรัฐบาลอาจนำหลักการนี้มาใช้ในการกำหนดราคาจำนำข้าวเปลือก เพื่อที่เกษตรกรจะได้รับราคาข้าวที่สูง และรัฐบาลจะได้ไม่ต้องรับภาระการขาดทุนเป็นจำนวนมาก

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

การเก็บเกี่ยวข้าวนาปี ซึ่งอยู่ช่วงระหว่างเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนกุมภาพันธ์ เกษตรกรที่มีความเดือดร้อนทางการเงินและเกษตรกรที่ไม่มียุ่งฉางเป็นของตนเองจะรีบขายข้าวเปลือก จึงทำให้มีปริมาณอุปทานออกสู่ตลาดเป็นจำนวนมากและในขณะที่ปริมาณอุปสงค์ในขณะหนึ่ง ๆ มีจำนวนจำกัดหรือปริมาณอุปสงค์เพิ่มขึ้นไม่มากนัก มีผลทำให้ราคาข้าวเปลือกในขณะนั้นตกต่ำ รัฐบาลได้นำมาตรการรับจำนำข้าวเปลือกมาใช้ เพื่อแก้ปัญหาและยกระดับราคาข้าวให้สูงขึ้น เพราะการรับจำนำข้าวเปลือกจะช่วยลดปริมาณข้าวเปลือกที่จะออกสู่ตลาดพร้อมกันเป็นจำนวนมากในช่วงต้นฤดูการเก็บเกี่ยว เป็นทางเลือกแก่เกษตรกรที่จะชะลอการขายข้าวเปลือกออกไปอีกระยะหนึ่ง เพื่อรอราคาและขายในราคาที่ดีพอใจ ซึ่งถ้าเกษตรกรไม่พอใจในราคาตลาด เกษตรกรจะได้รับราคาจำนำ โดยไม่ต้องเสียดอกเบี้ย อีกทั้งยังช่วยบรรเทาความเดือดร้อนทางการเงินของเกษตรกรในเรื่องค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในครัวเรือนระหว่างรอการขายข้าวเปลือก

มาตรการรับจำนำข้าวเปลือก เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ฤดูการผลิตข้าวนาปี ปีการเพาะปลูก 2528/29 และดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน ซึ่งมีคณะกรรมการนโยบายข้าวดูแลรับผิดชอบและมีองค์การคลังสินค้า (อคส.) องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร (อ.ต.ก.) และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ร่วมกันดำเนินงาน โดยเกษตรกรและสถาบันเกษตรกรที่มียุ่งฉางมั่นคง สามารถนำข้าวเปลือกที่เก็บไว้ในยุ่งฉางของตนมาจำนำกับ ธ.ก.ส. โดยตรง และให้เกษตรกรเป็นผู้ดูแลรักษาข้าวไว้ ส่วนเกษตรกรและสถาบันเกษตรกรที่ไม่มียุ่งฉางมั่นคงเป็นของตนเองให้นำข้าวเปลือกไปฝากไว้กับคลังสินค้าของ อคส. หรือ อ.ต.ก. แล้วนำไปประทวนสินค้าที่ อคส. หรือ อ.ต.ก. ออกให้ มาจำนำกับ ธ.ก.ส. โดยกำหนดระยะเวลาไถ่ถอนไม่เกิน 3 เดือน นับถัดจากเดือนที่รับจำนำ

ในการดำเนินนโยบายรับจำนำข้าวเปลือก ปีการเพาะปลูก 2544/45 รัฐบาลได้กำหนดราคาขั้นต่ำของข้าวเปลือก 25 เปอร์เซ็นต์ ไร่ที่ 4,760 บาท/ตัน ซึ่งในการตั้งราคาประกันข้าวนี้ไม่เป็นที่แน่ชัดว่ารัฐบาลมีหลักเกณฑ์ใดมาพิจารณา หากมีการตั้งราคาที่ไม่เหมาะสมจะส่งผลกระทบต่อระบบการค้าข้าวและภาระของงบประมาณ (ภาษีอากรของประชาชน) ที่ต้องนำมาชดเชย โครงการนี้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่าหากนำเครื่องมือการวิเคราะห์เชิงปริมาณมาช่วยในการทำนายและเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ทางการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กำหนดราคาจำหน่ายข้าวเปลือก ปีการเพาะปลูก 2544/45 ว่าควรเป็นเท่าใด แตกต่างจากราคาจริงเพียงใด และจะมีผลกระทบอย่างไรถ้าราคาที่รัฐบาลกำหนดกับราคาที่คำนวณได้ไม่ตรงกัน ซึ่งในการพยากรณ์ราคานี้จะใช้โปรแกรม MINITAB ด้วยเทคนิคการพยากรณ์การทำให้เรียบแบบเอกซ์โพเนนเชียลอย่างง่าย การทำให้เรียบแบบเอกซ์โพเนนเชียลทวิของ โฮลท์ และการทำให้เรียบแบบเอกซ์โพเนนเชียลซ้ำสามครั้ง และเลือกผลลัพธ์จากค่าเฉลี่ยความผิดพลาดกำลังสองที่น้อยที่สุด ผลที่ได้จากการศึกษาเพื่อเป็นแนวทางให้แก่รัฐบาลหรือผู้รับผิดชอบโครงการ นำไปปรับปรุงแก้ไขการกำหนดราคาประกันข้าวให้เหมาะสมในโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปีต่อไป

ผลวิเคราะห์ภายใต้ความสมดุลของอุปสงค์และอุปทานข้าวในตลาดโลกและค่าของเงินในช่วงเวลาที่กำหนดราคาฟาร์ม ด้วยข้อมูลระหว่างเดือน มีนาคม ปี 2541 ถึงเดือน ตุลาคม ปี 2544 ได้ค่าพยากรณ์ของราคาฟาร์มจากการคำนวณ ในปี 2544 เดือน พฤศจิกายน มีค่าเท่ากับ 4,275.27 บาท และเดือน ธันวาคม มีค่าเท่ากับ 4,161.64 บาท ส่วนในปี 2545 เดือน มกราคม มีค่าเท่ากับ 4,048.05 บาท และ เดือน กุมภาพันธ์ มีค่าเท่ากับ 3,934.47 บาท จะเห็นได้ว่าราคาฟาร์มที่พยากรณ์ได้ โดยเฉลี่ยมีค่าเท่ากับ 4,104.86 บาท และเมื่อพิจารณาราคาฟาร์มที่ผ่านมาในเดือน พฤศจิกายน ปี 2544 ถึงเดือน กุมภาพันธ์ ปี 2545 จะพบว่าราคาฟาร์มที่เกษตรกรขายได้จริง โดยเฉลี่ยมีค่าเท่ากับ 3,986.81 บาท ซึ่งมีค่าใกล้เคียงกัน โดยที่ราคาที่พยากรณ์ได้จะมีราคาที่สูงกว่าราคาฟาร์มที่เกษตรกรขายได้จริง และราคาทั้งสองนี้เป็นราคาต่ำกว่าราคาที่รัฐบาลรับจำนำ ที่กำหนดไว้ 4,760 บาท/ตัน สำหรับข้าวเปลือก 25 เปอร์เซ็นต์ ดังนั้นผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนิน โครงการรับจำนำข้าวเปลือก คือ เกษตรกรจะขายข้าวได้ในราคาขั้นต่ำเป็นราคาที่รัฐบาลรับจำนำ และมีได้มีการไถ่ถอน ทำให้ปริมาณข้าวเปลือกอยู่ในคลังสินค้าเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้รัฐบาลต้องรับภาระขาดทุนจากการจำหน่ายผลิตผลและค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นทั้งหมด ทำให้สูญเสียงบประมาณเป็นจำนวนมาก อีกทั้งราคาข้าวในตลาดโลกไม่มีการขยับตัวสูงขึ้นและรัฐบาลรับซื้อข้าวมาในราคาที่สูง จึงเกิดปัญหาในเรื่องของการระบายข้าว และยังเป็นการทำให้เกิดการส่งสัญญาณที่ผิดแก่เกษตรกร กล่าวคือ เมื่อราคาข้าวที่รัฐบาลรับจำนำมีราคาสูง เกษตรกรเห็นว่าราคาข้าวดี ก็จะมีการขยายพื้นที่การเพาะปลูก ทำให้มีปริมาณข้าวเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้ในปีต่อไปรัฐบาลต้องเพิ่มงบประมาณมากขึ้น เพื่อเข้าแทรกแซงตลาด จึงอาจกล่าวได้ว่า ผลการพยากรณ์ข้างต้นมีความเชื่อถือได้พอสมควร ถ้ามีการนำราคาที่พยากรณ์ได้ไปใช้ในการรับจำนำนี้ จะทำให้ราคาข้าวสูงขึ้นและสูงกว่าราคาที่เกษตรกรขายได้ ดังนั้นหากจะนำวิธีการนี้มาใช้ในพยากรณ์ราคาข้าว ในปีการเพาะปลูก 2545/46 จะได้ค่าพยากรณ์ของราคาฟาร์มจากการคำนวณ ในปี 2545 เดือน พฤศจิกายน มีค่าเท่ากับ 4,950.28 บาท และเดือน ธันวาคม มีค่าเท่ากับ 4,841.57 บาท ส่วนในปี 2546 เดือน มกราคม มีค่าเท่ากับ 4,776.67 บาท และ เดือน กุมภาพันธ์ มีค่าเท่ากับ 4,624.11 บาท จะเห็นได้ว่าราคาฟาร์มที่ได้โดยเฉลี่ยมีค่าเท่า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กับ 4,798.16 บาท ซึ่งในโครงการรับจำนำข้าวเปลือก มีการกำหนดราคาจำนำข้าวเปลือก 25 เปอร์เซ็นต์ ในปีการเพาะปลูก 2545/46 เท่ากับปีการเพาะปลูก 2544/45 ซึ่งมีค่าเท่ากับ 4,760 บาท/ตัน และเมื่อพิจารณาราคาฟาร์มที่เกิดขึ้นจริงในเดือน มกราคม ถึงเดือน ตุลาคม ปี 2545 จะเห็นได้ว่าราคาฟาร์มได้เพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ และคาดว่าราคาฟาร์มคงจะสูงขึ้นไปอีก ดังนั้นราคาฟาร์มที่รัฐบาลกำหนดในโครงการรับจำนำข้าวเปลือก ปีการเพาะปลูก 2545/46 น่าจะเป็นราคาที่เหมาะสม เพราะข้าวราคาตลาดสูงอยู่แล้ว ทำให้เกษตรกรไม่ได้รับความเดือดร้อน อีกทั้งรัฐบาลก็ไม่สูญเสียงบประมาณในการดำเนินโครงการมากนัก

ข้อเสนอแนะ

มาตรการรับจำนำข้าวเปลือก ถือเป็นนโยบายที่สำคัญของรัฐบาล ในการแก้ไขปัญหาด้านราคาข้าวที่มีราคาต่ำให้มีราคาสูงขึ้น ซึ่งเป็นนโยบายที่ดีในการช่วยเหลือเกษตรกร ทำให้เกษตรกรได้รับราคาข้าวที่ตนพอใจ ในการกำหนดราคารับจำนำข้าวเปลือกของโครงการรับจำนำข้าวเปลือก ควรจะกำหนดราคารับจำนำที่เหมาะสม ซึ่งอาจจะใช้เทคนิคการพยากรณ์ราคาฟาร์มตามที่ได้วิเคราะห์มาแล้ว เพราะราคาฟาร์มที่พยากรณ์ได้สูงกว่าราคาฟาร์มที่เกษตรกรขายได้ สามารถนำมาใช้ในการกำหนดราคารับจำนำข้าวได้ ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่เกษตรกรที่จะได้รับราคาข้าวที่สูงขึ้น และรัฐบาลจะได้ไม่ต้องรับภาระการขาดทุนเป็นจำนวนมากจากการจำหน่ายผลิตผลและค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นทั้งหมด ทำให้มีงบประมาณเหลือเพิ่มขึ้นและสามารถนำงบประมาณนั้นไปใช้ในการพัฒนา ด้านอื่น ๆ ต่อไป และไม่สร้างภาพลวงตาให้กับราคาข้าวเปลือกที่เกษตรกรขายได้

เอกสารอ้างอิง

กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์. 2545. “โครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี”.

<http://www.dit.go.th>.

กัลยา วานิชย์บัญชา. 2545. การวิเคราะห์สถิติ: สถิติสำหรับการบริหารและวิจัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ฐาปนีย์ วงศ์อินตา. 2543. การศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อปริมาณการจำนำข้าวเปลือกของเกษตรกรในโครงการรับจำนำข้าวเปลือกของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. ภาควิชาบริหารธุรกิจเกษตร คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

ดรุณี ชันโท. 2544. การประเมินผลโครงการรับจำนำข้าวเปลือก จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ธนาคารแห่งประเทศไทย กระทรวงการคลัง. 2545. “อัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา”.

<http://www.bot.or.th>.

นงนุช ดีแท้. 2534. การศึกษาเพื่อเปรียบเทียบเทคนิคการพยากรณ์ราคาข้าว มันสำปะหลัง และ ถั่วเขียวที่เกษตรกรขายได้ที่ไร่นา. กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

นिरนาม. 2544. “มาตรการแทรกแซงตลาดข้าวปี 2544/45 : ปัญหาที่ต้องระวัง”. กระแสทรรศน์. 7(1139): น. 1.

นिरนาม. 2545 ก. วิธีปฏิบัติในการรับจำนำและระบายผลิตผลการเกษตร. ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. (อัดสำเนา)

นिरนาม. 2545 ข. “ไทยขายข้าวเกาหลี-อินโดฯ ‘อดิศัย’ การันตีไม่ซื้อไปขาย”. สยามรัฐ. (2 มีนาคม 2545): น. 8.

นวลพรรณ มีนาทุ่ง. 2542. การพยากรณ์มูลค่าการส่งออกอุตสาหกรรมสิ่งทอของไทย.

กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปราณี จิตกรรมกิจศิลป์. 2537. การตลาดข้าวไทยและบทบาทรัฐบาล. สำนักวิจัย
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

วันดี เสาศิน. 2538. การพยากรณ์เชิงสถิติของราคาหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.
กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ศศิกร จันทุม. 2535. รูปแบบสำหรับการพยากรณ์มูลค่าสินค้าส่งออกที่สำคัญ 10 ประเภท.
กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สุชาติ ภิญโญ. 2538. ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อโครงการรับจำนำข้าวเปลือกของธนาคารเพื่อ
การเกษตรและสหกรณ์. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สุพล ดุรงค์วัฒนา. 2537. การพยากรณ์ทางธุรกิจ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2545 ก. “ปริมาณและมูลค่าการ
ส่งออกข้าว”. <http://www.oae.go.th>.

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2545 ข. “ราคาฟาร์มและปริมาณการ
ส่งออกข้าว”. <http://www.oae.go.th>.

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2545 ค. “ราคาข้าวเปลือกเจ้าในปี ณ
ทำข้าวกำนันทรง อ.เมืองจ.นครสวรรค์”. <http://www.oae.go.th>.

อัจฉรา จันทร์ฉาย. 2544. การพยากรณ์เพื่อการตัดสินใจทางธุรกิจ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์
แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาคผนวก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก ก

ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์

ตารางผนวกที่ 1 ข้อมูลราคาฟาร์ม ราคากรุงเทพฯ และราคาส่งออก ตั้งแต่เดือน มีนาคม ปี 2541 ถึง เดือน ตุลาคม ปี 2545

ปี พ.ศ.	เดือน	ราคาฟาร์ม (บาท)	ราคากรุงเทพฯ (บาท)	ราคาส่งออก (บาท)	อัตราแลกเปลี่ยน เงินตรา (บาทต่อดอลลาร์ สหรัฐฯ)	ราคาส่งออก (ดอลลาร์สหรัฐฯ)
2541	มี.ค.	6,673	11,186	12,896	41.33	312.03
	เม.ย.	6,420	11,402	12,474	39.48	315.96
	พ.ค.	6,467	11,615	12,604	39.14	322.02
	มิ.ย.	6,634	12,885	13,853	42.36	327.03
	ก.ค.	6,914	12,596	13,889	41.19	337.19
	ส.ค.	7,074	12,575	14,022	41.57	337.31
	ก.ย.	7,325	12,299	13,641	40.41	337.56
	ต.ค.	6,827	10,429	12,090	38.14	316.99
	พ.ย.	5,807	9,098	10,640	36.46	291.83
	ธ.ค.	5,604	9,263	10,497	36.52	287.43
2542	ม.ค.	6,194	10,225	11,265	36.59	307.87
	ก.พ.	6,002	9,491	11,224	37.06	302.86
	มี.ค.	5,794	8,665	9,911	37.51	264.22
	เม.ย.	5,384	7,987	9,156	37.30	245.47
	พ.ค.	5,317	8,126	9,303	37.02	251.30
	มิ.ย.	5,366	8,667	9,453	36.91	256.11
	ก.ค.	5,338	8,710	9,594	37.11	258.53
	ส.ค.	5,387	8,563	9,634	37.98	253.66

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นสำหรับงานเพื่อการเท่านั้น ไม่สามารถนำไปใช้เพื่อการอื่นใด
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

ปี พ.ศ.	เดือน	ราคาฟาร์ม (บาท)	ราคากรุงเทพฯ (บาท)	ราคาส่งออก (บาท)	อัตราแลกเปลี่ยน เงินตรา (บาทต่อดอลลาร์ สหรัฐฯ)	ราคาส่งออก (ดอลลาร์สหรัฐฯ)
	ก.ย.	5,586	8,330	9,474	39.88	237.56
	ต.ค.	5,346	7,792	8,978	39.47	227.46
	พ.ย.	5,059	8,162	8,867	38.77	228.71
	ธ.ค.	4,677	8,193	8,781	38.18	229.99
2543	ม.ค.	4,713	8,230	8,759	37.35	234.51
	ก.พ.	4,770	8,327	9,327	37.71	247.33
	มี.ค.	4,780	7,701	8,870	37.90	234.04
	เม.ย.	4,815	7,241	8,347	37.97	219.83
	พ.ค.	4,847	6,868	8,323	38.45	216.46
	มิ.ย.	4,833	6,894	8,279	39.06	211.96
	ก.ค.	5,096	6,849	8,188	40.22	203.58
	ส.ค.	5,404	6,942	8,338	40.87	204.01
	ก.ย.	5,272	6,793	8,135	41.88	194.25
	ต.ค.	5,452	7,445	8,213	43.21	190.07
	พ.ย.	4,790	7,424	8,314	43.73	190.12
	ธ.ค.	4,469	7,292	8,152	43.09	189.19
2544	ม.ค.	4,399	7,296	8,239	43.12	191.07
	ก.พ.	4,384	7,244	8,131	42.64	190.69
	มี.ค.	4,414	7,003	8,230	43.90	187.47
	เม.ย.	4,430	6,713	7,640	45.46	168.06
	พ.ค.	4,414	6,744	7,471	45.48	164.27
	มิ.ย.	4,640	6,940	7,433	45.24	164.30

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

ปี พ.ศ.	เดือน	ราคาฟาร์ม (บาท)	ราคากรุงเทพฯ (บาท)	ราคาส่งออก (บาท)	อัตราแลกเปลี่ยน เงินตรา (บาทต่อดอลลาร์ สหรัฐฯ)	ราคาส่งออก (ดอลลาร์สหรัฐฯ)
	ก.ค.	4,815	7,065	7,560	45.62	165.72
	ส.ค.	4,801	6,960	7,550	44.90	168.15
	ก.ย.	4,670	7,098	7,685	44.33	173.36
	ต.ค.	4,870	7,024	7,654	44.72	171.15
	พ.ย.	4,598	7,140	7,546	44.41	169.92
	ธ.ค.	4,448	7,257	7,789	43.91	177.39
2545	ม.ค.	4,579	7,846	8,247	44.02	187.35
	ก.พ.	4,747	8,004	8,510	43.82	194.20
	มี.ค.	4,771	7,639	8,372	43.39	192.95
	เม.ย.	4,861	7,726	8,214	43.42	189.18
	พ.ค.	4,873	7,266	8,477	42.79	198.11
	มิ.ย.	4,915	7,938	8,410	42.15	199.53
	ก.ค.	4,956	7,577	8,055	41.20	195.51
	ส.ค.	5,170	7,448	7,973	42.18	189.02
	ก.ย.	5,419	7,400	8,165	42.82	190.68
	ต.ค.	5,643	7,508	8,340	43.66	191.02

ที่มา: (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2545 ข)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางผนวกที่ 2 ราคารับซื้อข้าวเปลือกเจ้าหน้าปีเฉลี่ยรายเดือน ณ ท่าข้าวกำนันทรง อ.เมือง
จ.นครสวรรค์ (บาท/ตัน)

ปี พ.ศ.	เดือน	ราคาข้าวเปลือกเจ้าหน้าปี
2544	พฤศจิกายน	3,750.00
2544	ธันวาคม	3,861.11
2545	มกราคม	4,054.54
2545	กุมภาพันธ์	4,281.57

ที่มา: (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2545 ค)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก ข

การแสดงผลการวิเคราะห์ทางเครื่องพิมพ์

ความสัมพันธ์ระหว่างราคาฟาร์มกับราคาส่งออก

Model Summary

	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Change in Statistics				
Model					R Square Change	F Change	df1	df2	Sig. F Change
1	.941	.885	.882	280.8350	.885	322.505	1	42	.000

a Predictors: (Constant), P.EXPORT

b Dependent Variable: P.FARM

ความสัมพันธ์ระหว่างราคาฟาร์มกับราคากรุงเทพฯ

Model Summary

	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Change in Statistics				
Model					R Square Change	F Change	df1	df2	Sig. F Change
1	.916	.839	.835	332.1071	.839	218.645	1	42	.000

a Predictors: (Constant), P.BANGKOK

b Dependent Variable: P.FARM

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำพยากรณ์ราคาส่งออก ใช้ข้อมูลตั้งแต่เดือน มีนาคม ปี 2541 ถึงเดือน ตุลาคม ปี 2544

การทำให้เรียบแบบเอกซโพเนนเชียลอย่างง่าย : ราคาส่งออก (ดอลลาร์สหรัฐฯ)

Data P.export (US)
Length 44.0000
NMissing 0

Smoothing Constant
Alpha: 1.63474

Accuracy Measures
MAPE: 2.7275
MAD: 6.4804
MSD: 84.2832

Row	Period	Forecast	Lower	Upper
1	45	167.557	151.680	183.433
2	46	167.557	151.680	183.433
3	47	167.557	151.680	183.433
4	48	167.557	151.680	183.433

การทำให้เรียบแบบเอกซโพเนนเชียลทวิขงโฮลท์ : ราคาส่งออก (ดอลลาร์สหรัฐฯ)

Data P.export (US)
Length 44.0000
NMissing 0

Smoothing Constants
Alpha (level): 1.60711
Gamma (trend): 0.02431

Accuracy Measures
MAPE: 2.7388
MAD: 6.5466
MSD: 82.8709

Row	Period	Forecast	Lower	Upper
1	45	166.155	150.115	182.194
2	46	163.621	126.636	200.607
3	47	161.088	103.026	219.149
4	48	158.555	79.391	237.718

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การทำให้เรียบแบบเอกซ์โพเนนเชียลสามครั้ง : ราคาส่งออก (ดอลลาร์สหรัฐ)

Data P.export (US)
Length 44.0000
NMissing 0

Smoothing Constants
Alpha (level): 0.2
Gamma (trend): 0.2
Delta (seasonal): 0.2

Accuracy Measures
MAPE: 4.583
MAD: 11.368
MSD: 227.389

Row	Period	Forecast	Lower	Upper
1	45	156.695	128.842	184.547
2	46	155.495	127.063	183.927
3	47	160.099	131.042	189.156
4	48	161.256	131.532	190.981

คำพยากรณ์อัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา ใช้ข้อมูลตั้งแต่เดือน มีนาคม ปี 2541 ถึงเดือน ตุลาคม ปี 2544

การทำให้เรียบแบบเอกซ์โพเนนเชียลอย่างง่าย : อัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา

Data ex.rate
Length 44.0000
NMissing 0

Smoothing Constant
Alpha: 1.25529

Accuracy Measures
MAPE: 1.76985
MAD: 0.71917
MSD: 0.92318

Row	Period	Forecast	Lower	Upper
1	45	44.8429	43.0810	46.6049
2	46	44.8429	43.0810	46.6049
3	47	44.8429	43.0810	46.6049
4	48	44.8429	43.0810	46.6049

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การทำให้เรียบแบบเอกซโพเนนเชียลของโวลท์ : อัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา

Data ex.rate
Length 44.0000
NMissing 0

Smoothing Constants
Alpha (level): 1.25651
Gamma (trend): 0.04008

Accuracy Measures
MAPE: 2.26662
MAD: 0.91955
MSD: 1.91792

Row	Period	Forecast	Lower	Upper
1	45	44.9302	42.6773	47.1831
2	46	45.0332	40.9394	49.1270
3	47	45.1362	39.1543	51.1180
4	48	45.2391	37.3558	53.1224

การทำให้เรียบแบบเอกซโพเนนเชียลซ้ำสามครั้ง : อัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา

Data ex.rate
Length 44.0000
NMissing 0

Smoothing Constants
Alpha (level): 0.2
Gamma (trend): 0.2
Delta (seasonal): 0.2

Accuracy Measures
MAPE: 3.15639
MAD: 1.29842
MSD: 2.71418

Row	Period	Forecast	Lower	Upper
1	45	45.5409	42.3597	48.7220
2	46	44.9292	41.6818	48.1766
3	47	44.5281	41.2094	47.8469
4	48	44.5562	41.1613	47.9511

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ค่าพยากรณ์ราคาส่งออก ใช้ข้อมูลตั้งแต่เดือน มีนาคม ปี 2541 ถึงเดือน ตุลาคม ปี 2545

การทำให้เรียบแบบเอกซโพเนนเชียลอย่างง่าย : ราคาส่งออก (ดอลลาร์สหรัฐฯ)

Data P.export (US)
Length 56.0000
NMissing 0

Smoothing Constant
Alpha: 1.62112

Accuracy Measures
MAPE: 2.6236
MAD: 6.0090
MSD: 71.5699

Row	Period	Forecast	Lower	Upper
1	57	189.187	174.465	203.909
2	58	189.187	174.465	203.909
3	59	189.187	174.465	203.909
4	60	189.187	174.465	203.909

การทำให้เรียบแบบเอกซโพเนนเชียลทวิของโฮลท์ : ราคาส่งออก (ดอลลาร์สหรัฐฯ)

Data P.export (US)
Length 56.0000
NMissing 0

Smoothing Constants
Alpha (level): 1.59864
Gamma (trend): 0.01954

Accuracy Measures
MAPE: 2.7300
MAD: 6.2915
MSD: 71.5460

Row	Period	Forecast	Lower	Upper
1	57	187.750	172.336	203.165
2	58	185.271	149.929	220.613
3	59	182.791	127.393	238.189
4	60	180.312	104.831	255.792

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การทำให้เรียบแบบเอกซ์โพเนนเชียลสามครั้ง : ราคาส่งออก (ดอลลาร์สหรัฐฯ)

Data P.export (US)
 Length 56.0000
 NMissing 0

Smoothing Constants
 Alpha (level): 0.2
 Gamma (trend): 0.2
 Delta (seasonal): 0.2

Accuracy Measures
 MAPE: 5.360
 MAD: 12.166
 MSD: 237.154

Row	Period	Forecast	Lower	Upper
1	57	195.797	165.990	225.604
2	58	200.238	169.810	230.667
3	59	210.698	179.601	241.795
4	60	217.109	185.298	248.919

คำพยากรณ์อัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา ใช้ข้อมูลตั้งแต่เดือน มีนาคม ปี 2541 ถึงเดือน ตุลาคม ปี 2545

การทำให้เรียบแบบเอกซ์โพเนนเชียลอย่างง่าย : อัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา

Data ex.rate
 Length 56.0000
 NMissing 0

Smoothing Constant
 Alpha: 1.25428

Accuracy Measures
 MAPE: 1.64159
 MAD: 0.67252
 MSD: 0.79760

Row	Period	Forecast	Lower	Upper
1	57	43.8518	42.2041	45.4995
2	58	43.8518	42.2041	45.4995
3	59	43.8518	42.2041	45.4995
4	60	43.8518	42.2041	45.4995

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การทำให้เรียบแบบเอกซ์โพเนนเชียลของโวลท์ : อัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา

Data ex.rate
Length 56.0000
NMissing 0

Smoothing Constants
Alpha (level): 1.24094
Gamma (trend): 0.03341

Accuracy Measures
MAPE: 1.97137
MAD: 0.80642
MSD: 1.49098

Row	Period	Forecast	Lower	Upper
1	57	43.9135	41.9378	45.8892
2	58	43.9953	40.4431	47.5475
3	59	44.0771	38.9061	49.2482
4	60	44.1590	37.3568	50.9611

การทำให้เรียบแบบเอกซ์โพเนนเชียลสามครั้ง : อัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา

Data ex.rate
Length 56.0000
NMissing 0

Smoothing Constants
Alpha (level): 0.2
Gamma (trend): 0.2
Delta (seasonal): 0.2

Accuracy Measures
MAPE: 3.05886
MAD: 1.26422
MSD: 2.38562

Row	Period	Forecast	Lower	Upper
1	57	41.5460	38.4487	44.6433
2	58	40.6820	37.5202	43.8439
3	59	40.1264	36.8950	43.3578
4	60	39.7550	36.4495	43.0606

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้